

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

FRAGMANLAR

Kişiliği, Doktrini, Alımlanması

PARMENİDES

Eski Yunancadan Çeviren

Y. Gurur Sev

PINHAN

felsefe

Parmenides

Fragmanlar *Kişiliği, Doktrini, Alımlanması*

Parmenides: Sokrates-öncesi Elealı filozof. Diogenes Laertios'a göre geride sadece bir eser bırakmıştır. Destanın geleneksel yazım teknikleriyle terkip edilen bu zorlu metafizik ve kozmolojik şiiri sayesinde, Yunan felsefesinin en derin ve zorlu düşünürleri arasında yerini almıştır. Kendisinden sonraki doğa felsefesini ve metafiziği ciddi biçimde etkilemiştir. Platon'un diyaloglarından birine hem kişiliği hem de fikirleriyle konu olmuştur. Öyle ki Platon, diyaloga onun ismini vermiştir. Metinde Parmenides'in genç dostu Zenon ile Atina'yı ziyaret ettiği söylenir. Bu ziyaret sırasında kendisi 65 yaşlarındadır, Sokrates ise yirmilerindedir. Bu bilgi bize Parmenides'in hem yaşadığı devre hem de düşüncelerinin olgunluk devrine ve etkilediği çevreye dair fikir verir.

Y. Gurur Sev: Felsefeci, sosyolog (dr.). Çevirileri: Aristoteles'ten *Metafizik*, *Ruh Üzerine*, *Magna Moralia*, *Oluş ve Bozuluş*, *Kategoriler*, *Sofistçe Çürütmeler*; Theophrastos'tan *İlkelere Dair & Metafizik* ve Aiskhülos'tan *Persler*.

PİNHAN YAYINCILIK
Litros Yolu, Fatih San. Sitesi No: 12/214-215
Topkapı/Zeytinburnu İstanbul
Tel: (0212) 259 27 60 Faks: (0212) 565 16 74
www.pinhanyayincilik.com
info@pinhanyayincilik.com
Sertifika No: 40676

© Pinhan Yayıncılık, 2019
Türkçe çeviri © Y. Gurur Sev 2019

Birinci Basım: Eylül 2019

Genel Yayın Yönetmeni: Mahmut Sever
Kapak Tasarımı: Mahmut Sever
Dizgi: Adem Beyaz

Teknik Hazırlık, Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu Fatih San. Sitesi No: 12/197-203
Topkapı-İstanbul Tel: (0212) 567 80 03
Sertifika No: 44865

Pinhan Yayıncılık: 217 Felsefe Dizisi: 58

ISBN: 978-605-9460-95-8

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metnin, gerek görsel malzemenin yayınevinden izin alınmadan herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ve dağıtılması 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturur.

Fragmanlar

Kişiliği, Doktrini, Alımlanması

Parmenides

Eski Yunancadan Çeviren

Y. Gurur Sev

İçindekiler

Çevirenin Önsözü ♦ 7

Fragmanlara Anahtar ♦ 9

P Fragmanları: Kişiliği ♦ 11

D Fragmanları: Doktrini ♦ 21

R Fragmanları: Alımlanması ♦ 51

Sözlükçe-Dizin ♦ 86

Çevirenin Önsözü

Parmenides'ten kalan tüm kırıntıların (hem *testimonia*, hem *fragmenta*) ilk kez Türkçe'ye kazandırıldığı bu çalışmada, geleneksel Diels-Kranz edisyonundan¹ daha güncel, çok daha kapsamlı ve daha iyi terkip edilmiş olduğunu düşündüğüm için André Laks ve Glenn W. Most'un hazırladığı edisyonu (2016) kullandım.² Çeviriyi David Gallop³ (2013) ve Richard McKirahan'ın⁴ (2009) İngilizce, Marcel Conche⁵ (1999) ve Jean Baufret'nin⁶ (2006) Fransızca tercümeleriyle karşılaştırdım.

Parmenides'in kişiliğine dair (P Fragmanları), doktrinine dair (D Fragmanları) ve alımlanmasına ilişkin (R Fragmanları) kırıntıları tematik bir şekilde düzenleyen söz konusu edisyonda geleneksel DK fragmanlarının (: A ve B) kolayca bulunabilmesi için de bir tablo hazırladım.

Eser, Platon'un akledilirler-duyulurlar ya da hakikat-sanı ayırımının köklerinin Parmenides'te olduğunu açıkça göstermesi, iki alanın da bilgisinin edinilmesinin Parmenides için aynı derecede önemli olduğunu vurgulaması ve özellikle astronomi, biyoloji (sözgeşi döllenme) ve coğrafya (mesela iklim kuşakları) bakımından oldukça donanımlı, bilimsel akla sahip bir filozof portresi ortaya koyması bakımından, filozo-

¹ Diels, H. & Kranz, W. *Die Fragmente der Vorsokratiker*. Berlin: Weidmannsche Verlagsbuchhandlung, 1954.

² Laks, André & Most, Glenn W. *Early Greek philosophy Volume V* (Loeb Classical Library #528). Massachusetts: Harvard University Press, 2016.

³ Parmenides. *Parmenides of Elea: Fragments*. (tra. David Gallop). London: Toronto University Press, 2013.

⁴ Parmenides, A. H. Coxon, and Richard D. McKirahan. *The Fragments of Parmenides: A Critical Text with Introduction and Translation, the Ancient Testimonia and a Commentary*. Las Vegas Nev: Parmenides Pub, 2009.

⁵ Parmenides & Marcel Conche. *Le Poème: Fragments*. Paris: Presses universitaires de France, 1999.

⁶ Beaufret, Jean. *Parménide: Le Poème*. Paris: Presses universitaires de France, 2006.

fun Türkçe literatürde hemen hemen varlığın *bir* ve hareketsiz olduğunu savunan, çokluğu ve hareketi yadsıyan görüşüyle sınırlı olan imajını kökünden değiştirmeye aday. Bu bağlamda, eserin Parmenides'i anlamak, onun üzerine çalışmak için oldukça faydalı olacağını düşünüyor, alana katkı yapmasını umuyorum.

Y. Gurur SEV

Fragmanlara Anahtar

DK	Laks & Most
A1	P1, P6a, P8, P20, D2, D22, D33a, D40, D53a, R40, R64, R68
A2	P6b
A3	P16
A4	P10, R66, R67
A5	P4, P12, R6, R62
A6	P5
A7	P7, R13
A8	P18
A9	P14
A10	-
A11	P2, P3
A12	P9, P21, P22
A13	D1, D44
A14	D3, R7
A15	R2a
A16	R2b
A17	-
A18	R4
A19	R11, R51
A20	R3, R5b
A21	R73
A22	D32, R29, R48
A23	R30, R60
A24	R12, R19
A25	R1, R47
A26	R25a
A27	-
A28	R27, R50
A29	D43, R28
A30	-
A31	R36

A32	R45, R55a
A33	R54
A34	R17, R53b
A35	-
A36	R34, R35
A37	D15, D17, D18, R59
A38	D19
A39	D20
A40	D21, D22, D23
A41	D26
A42	D29, D30
A43	D24, D25
A44	D33b, D36, D37, D38, D39
A45	D53b, D54, D55, D56
A46	D52, D59, D60, R61
A47	D57
A48	R69
A49	-
A50	D58
A51	D41
A52	D43
A53	D42, D45, D47
A54	D48, D50
B1	D4, R8, R16, R39, R52
B2	D6
B3	D6
B4	D10, R72
B5	D5
B6	D7
B7	D8, R40, R42
B8	D8, R11, R18, R21, R24, R26, R37
B9	D13
B10	D9, D12, R53a
B11	D11
B12	D14
B13	D16, D61, R56a, R57
B14	D27
B15	D28, D35
B16	D51
B17	D46
B18	D49
B19	D62, R16, R52

P Fragmanları: Kişiliği

P1. (< A1) Diog. Laert. 9.23

ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἐξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

P2. (cf. A11) Eus. *Chron.*

a. Hier. *Chron.*, p. 111.21–22

[ad Ol. 81 = 456/52] Empedocles et Parmenides physici philosophi notissimi habentur.

b. *Chron. Pasch.*, p. 306.3

[ad Ol. 80.3 = 458/7] Ἐμπεδοκλῆς καὶ Παρμενίδης φυσικοὶ φιλόσοφοι ἐγνωρίζοντο.

P3. (cf. A11) Eus. *Chron.*

a Hier. *Chron.*, p. 114.7–10

[ad Ol. 86.1 = 436/5] Democritus Abderites et Empedocles et Hippocrates medicus Gorgias Hippiasque et Prodicus et Zeno et Parmenides philosophi insignes habentur.

b. (≠ DK) Cyrill. Alex. *Jul.* 1.15

[Ol. 86 = 436/32] ὀγδοηκοστῇ ἔκτῃ Ὀλυμπιάδι γενέσθαι φασὶ τὸν Ἀβδηρίτην Δημόκριτον, Ἐμπεδοκλέα τε καὶ Ἴπποκράτην, καὶ Πρόδικον, Ζήνωνα καὶ Παρμενίδην.

P4. (< A5)

a. Plat. *Parm.* 127a–c

[KE.] ἔφη δὲ δὴ ὁ Ἀντιφῶν λέγειν τὸν Πυθόδωρον ὅτι ἀφίκοιντό ποτε εἰς Παναθήναια τὰ μεγάλα Ζήνων τε καὶ Παρμενίδης. τὸν μὲν οὖν Παρμενίδην εὖ μάλα ἤδη πρεσβύτεν εἶναι, σφόδρα πολίον, καλὸν δὲ κάγαθόν τὴν ὄψιν, περὶ ἔτη μάλιστα πέντε καὶ ἐξήκοντα· Ζήνωνα δὲ ἐγγὺς τῶν τετταράκοντα τότε εἶναι ... Σωκράτη δὲ εἶναι τότε σφόδρα νέον.

P1. (< A1) Diogenes Laertios, 9.23

Altmış dokuzuncu Olimpiyat sırasında serpilmişti.¹

P2. (bkz. A11) Eusebios,² *Kronik*³

a. Jerome, *Temporum Liber*, 111.21–22

<81. Olimpiyat sırasında>⁴ Empedokles ve Parmenides önemli doğa filozofları olarak bilinirlerdi.

b. *Chronicon Paschale*, 306.3

<458 yılı civarında>⁵ Empedokles ve Parmenides doğa filozofları olarak bilinirlerdi.

P3. (bkz. A11) Eusebios, *Kronik*

a. Jerome, *Temporum Liber*, 114.7–10

<436 yılı civarında>⁶ Abderalı Demokritos, Empedokles, hekim Hippokrates, Gorgias, Hippias, Prodikos, Zenon ve Parmenides önemli filozoflar olarak bilinirlerdi.

b. (≠ DK) İskenderiyeli Kyrillos, *Ioulianos'a Karşı*, 1.15

Seksen altıncı Olimpiyat sırasında⁷ Abderalı Demokritos, Empedokles, Hippokrates, Prodikos, Zenon ve Parmenides'in hayatta olduğunu söylüyorlar.

P4. (< A5)

a. Platon, *Parmenides*, 127a–c

KEPHALOS: Antiphon diyor ki Pythodoros, Zenon ile Parmenides'in Büyük Panathenaia'ya geldiğini söylemiş. Parmenides iyice yaşlı, saçları da epey beyaz imiş, ama güzel ve iyi görünüyormuş, yaşı da altmış beş civarymış. Zenon ise yaklaşık kırk yaşındaymış... Sokrates ise o zamanlar epey gençmiş.

¹ Ya da "olgunluk çağındaydı."

² Eusebios.

³ Eserin asıl adı "Evrensel Tarih" [*Pantodapê Historia*].

⁴ MÖ 456-452.

⁵ 80. Olimpiyatın üçüncü yılı.

⁶ 86. Olimpiyatın ilk yılı.

⁷ 436-432 yılları arasında.

b. Athen. *Deipn.* 11.113 505F

Παρμενίδη μὲν γὰρ καὶ ἐλθεῖν εἰς λόγους τὸν τοῦ Πλάτωνος
Σωκράτην μόλις ἢ ἡλικία συγχωρεῖ, οὐχ ὥς καὶ τοιοῦτους εἰπεῖν ἢ
ἀκοῦσαι λόγους...

P5. (> A6) Arist. *Metaph.* A5 986b21–22

Ξενοφάνης δὲ πρῶτος τούτων ἐνίσας (ὁ γὰρ Παρμενίδης τούτου
λέγεται μαθητής) [. . .].

P6.

a. (< A1) Diog. Laert. 9.21

Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος Ἐλεάτης (τοῦτον
Θεόφραστος ἐν τῇ Ἐπιτομῇ Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι).

b. (< A2) *Suda* Π.675

Παρμενίδης Πύρητος Ἐλεάτης φιλόσοφος, μαθητὴς γεγωνῶς
Ξενοφάνους τοῦ Κολοφωνίου, ὡς δὲ Θεόφραστος Ἀναξιμάνδρου
τοῦ Μιλησίου [. . .].

P7. (< A7) Alex. *In Metaph.*, p. 31.7–9

περὶ Παρμενίδου καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ Θεόφραστος ἐν τῷ
πρῶτῳ Περὶ τῶν φυσικῶν οὕτως λέγει “τούτῳ δὲ ἐπιγενόμενος
Παρμενίδης Πύρητος ὁ Ἐλεάτης” (λέγει δὲ Ξενοφάνην) [. . .].

P8. (< A1) Diog. Laert. 9.21

ὅμως δ' οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ.
ἐκοινώνησε δὲ καὶ Ἀμεινία Διοχάρτα τῷ Πυθαγορικῷ, ὡς ἔφη
Σωτίων, ἀνδρὶ πένητι μὲν, καλῷ δὲ καὶ ἀγαθῷ. ᾧ καὶ μάλλον
ἠκολούθησε καὶ ἀποθανόντος ἡρῶν ἰδρύσατο γένους τε
ὑπάρχων λαμπροῦ καὶ πλούτου, καὶ ὑπ' Ἀμεινίου ἀλλ' οὐχ ὑπὸ
Ξενοφάνους εἰς ἡσυχίαν προετράπη.

b. Athenaios, *Deipnosophistai*,⁸ 11.113 505F

Platon'un Sokrates'inin yaşı Parmenides ile tartışmaya girmiş olmasına pek de el vermez, yani bu tartışmalara katılmış ya da onları dinlemiş olamaz...

P5. (> A6) Aristoteles, *Metafizik*, 986b21–22

Biri ortaya atanların ilki olan Ksenophanes ise (ne de olsa Parmenides'in onun öğrencisi olduğu söylenir)...

P6.

a. (< A1) Diogenes Laertios, 9.21

Pyres oğlu Elealı Parmenides Ksenophanes'in öğrencisiydi (Özet'te Theoprastos onun Anaksimandros'un öğrencisi olduğunu söyler).

b. (< A2) *Souda*, II.675⁹

Pyres oğlu Elealı filozof Parmenides, Kolophonlu Ksenophanes'in öğrencisiydi, Theophrastos'a göre ise Miletoslu Anaksimandros'un...

P7. (< A7) Aphrodisiaslı Alexandros, *Metafizik Şerhi*, 31.7–9

Parmenides ve onun görüşleri konusunda Theophrastos *Fizik*'inde söyle konuşuyor: Onun (Ksenophanes'i kastediyor) ardından gelen Pyres oğlu Elealı Parmenides...

P8. (< A1) Diogenes Laertios, 9.21

Yine de, Ksenophanes'in öğrencisi olsa da, onu takip etmemiştir. Sotion'un dediğine göre Diokhaitas oğlu —yoksul ama güzel ve iyi bir adam olan— Pythagorasçı Ameinias'ın da yanında bulunmuş. Parmenides daha ziyade onu takip etmiş, ölümünün ardından da onun için bir kahramanlık anıtı inşa ettirmiş. Ünlü ve varlıklı bir aileye doğan Parmenides'in durulmasını sağlayan da Ksenophanes değil Ameinias imiş.

⁸ Eserin adı kabaca "Sofistler Akşam Yemeğinde" anlamına geliyor. Bkz. Athenaeus, *The Learned Banqueters Vol. V*, ed. S. Douglas Olson, (Massachusetts: Loeb Classical Library, 2009), 11.113 505F.

⁹ *Souda* sözlüğünün Parmenides maddesi.

P9. (< A12) Strab. 6.1.1

[. . .] οἱ δὲ νῦν Ἑλέαν ὀνομάζουσιν· ἐξ ἧς Παρμενίδης καὶ Ζήνων ἐγένοντο, ἄνδρες Πυθαγόρειοι.

P10. (< A4) Procl. In Parm., p. 619.5–8

[. . .] διδάσκαλος μὲν ὁ Παρμενίδης ὢν, μαθητὴς δὲ ὁ Ζήνων, Ἑλεάται δὲ ἄμφω, καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ Πυθαγορικοῦ διδασκαλείου μεταλαβόντε, καθάπερ πού καὶ ὁ Νικόμαχος ἰστόρησεν.

P11. (< 58.A) Iambl. VP 267

Ἑλεάτης Παρμενίδης

P12. (< A5)

a. Plat. Parm. 127b

[ΚΕ.] [. . .] Ζήνωνα [. . .], εὐμήκη δὲ καὶ χαρίεντα ἰδεῖν, καὶ λέγεσθαι αὐτὸν παιδικὰ τοῦ Παρμενίδου γεγονέναι.

b. Diog. Laert. 9.25

ὁ δὲ Ζήνων διακήκοε Παρμενίδου καὶ γέγονεν αὐτοῦ παιδικά.

c. Athen. Deipn. 11.113 505F

[. . .] τὸ δὲ πάντων σχετλιώτατον καὶ τὸ εἰπεῖν οὐδεμιᾶς κατεπειγούσης χρείας ὅτι παιδικὰ γεγονότι τοῦ Παρμενίδου Ζήνων ὁ πολίτης αὐτοῦ.

P13. (< 31 A2) Suda E.1002

ἠκροάσατο δὲ πρώτου Παρμενίδου, οὔτινος, ὥς φησι Πορφύριος ἐν τῇ φιλοσόφῳ ἱστορίᾳ, καὶ ἐγένετο παιδικά.

P14. (A9) Diog. Laert. 8.55

ὁ δὲ Θεόφραστος Παρμενίδου φησὶ ζηλωτὴν αὐτὸν γενέσθαι καὶ μιμητὴν ἐν τοῖς ποιήμασι· καὶ γὰρ ἐκείνον ἐν ἔπεσι τὸν Περὶ φύσεως ἐξενεγκεῖν λόγον.

P9. (< A12) Strabon, *Coğrafya*,¹⁰ 6.1.1

Pythagorasçı adamlar Parmenides ve Zenon'un çıktığı bu <kente> şimdilerde <Sicilya> diyorlar.

P10. (< A4) Proklos, *Platon'un Parmenides'inin Şerhi*, 619.5–8

Parmenides hoca, Zenon da öğrenci olarak <Atina'ya geldiler,> ikisi de Elealı ve <Gerasalı> Nikomakhos'un başka bir yerde işaret ettiği üzere, ikisi de Pythagorasçıların tedrisatından geçmiştir.

P11. (< 58.A) Iamblikhos, *Pythagoras'ın Yaşamı*, VP 267

Elealı Parmenides.

P12. (< A5)

a. Platon, *Parmenides*, 127b

KEPHALOS: ... Zenon ise <yaklaşık kırk yaşında>, uzun boylu ve sık biriymiş, Parmenides'in gözdesi olduğu söylenirmiş.

b. Diogenes Laertios, 9.25

Zenon Parmenides'in öğrencisiydi ve gözdesi/sevgilisi haline geldi.

c. Athenaios, *Deipnosophistai*, 11.113 505F

... Hepsinin içinde en utanç verici olanı ise, <Platon'un> hiçbir mecburiyeti olmamasına rağmen, Parmenides'in yurttaşı Zenon'un onun gözdesi olduğunu söylemesi.

P13. (< 31 A2) *Souda*, E.1002¹¹

<Empedokles> ilkin Parmenides'in yanında bulundu ve Porphyrios'un *Felsefe Tarihi*'nde dediğine göre, onun gözdesi oldu.

P14. (A9) Diogenes Laertios, 8.55

Theophrastos <Empedokles'in> Parmenides'i kıskandığını ve şiirlerinde onu taklit ettiğini söylüyor. Ne de olsa Parmenides de savlarını *Doğa Hakkında* <adlı bir> şiir tarzında ifade etmişti.

¹⁰ *Geôgraphika*.

¹¹ *Souda* sözlüğünün Empedokles maddesi.

P15. (≠ DK) Diog. Laert. 8.56

Αλκιδάμας δ' ἐν τῷ Φυσικῷ φησι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ζήνωνα καὶ Ἐμπεδοκλέα ἀκοῦσαι Παρμενίδου [. . .].

P16. (< A3) Diog. Laert. 2.3

Ἀναξιμένης [. . .] Μιλήσιος ἤκουσεν Ἀναξιμάνδρου. ἔνιοι δὲ καὶ Παρμενίδου φασὶν ἀκοῦσαι αὐτόν.

P17. (< 30 A1) Diog. Laert. 9.24

οὗτος ἤκουσε Παρμενίδου.

P18. (< A8) Simpl. *In Phys.*, p. 28.4–6

Λεύκιππος δὲ ὁ Ἐλεάτης ἢ Μιλήσιος (ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται περὶ αὐτοῦ) κοινωνήσας Παρμενίδῃ τῆς φιλοσοφίας, οὐ τὴν αὐτὴν ἐβάδισε Παρμενίδῃ καὶ Ξενοφάνει περὶ τῶν ὄντων ὁδόν, ἀλλ' ὥς δοκεῖ τὴν ἐναντίαν.

P19. (≠ DK) Anon. *Proleg. in Plat. Philos.* 1.3.15

ἐφοίτησε δὲ καὶ Κρατύλῳ τῷ Ἡρακλειτεῖ καὶ Ἑρμογένει τῷ Παρμενιδεῖ, τὰ Ἡρακλείτου καὶ Παρμενίδου δόγματα μαθεῖν βουλόμενος.

P20. (< A1) Diog. Laert. 9.23

λέγεται δὲ καὶ νόμους θεῖναι τοῖς πολίταις, ὥς φησι Σπεύσιππος ἐν τῷ Περὶ φιλοσόφων.

P21. (< A12) Strab. 6.1.1

[. . .]δοκεῖ δέ μοι καὶ δι' ἐκείνους καὶ ἔτι πρότερον εὐνομηθῆναι [. . .]

P22. (A12) Plut. *Adv. Col.* 32 1126A–B

Παρμενίδης δὲ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα διεκόσμησε νόμοις ἀρίστοις, ὥστε τὰς ἀρχὰς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐξορκοῦν τοὺς πολίτας ἐμμενεῖν τοῖς Παρμενίδου νόμοις.

P15. (≠DK) Diogenes Laertios, 8.56

Alkidamas *Fizik*'inde Zenon ve Empedokles'in aynı dönemde Parmenides'in öğrencisi olduğunu söylüyor...

P16. (< A3) Diogenes Laertios, 2.3

Miletoslu Anaksimenes... Anaksimandros'un öğrencisiydi. Kimileri de onun Parmenides'in öğrencisi olduğunu söyler.

P17. (< 30 A1) Diogenes Laertios, 9.24

<Melissos> Parmenides'in öğrencisiydi.

P18. (< A8) Simplikios, *Fizik Şerhi*. 28.4–6

Elealı ya da Miletoslu Leukippos (onunla ilgili her ikisi de söyleniyordu), Parmenides'in felsefesine katılsa da, varolanlar hakkında Parmenides ve Ksenophanes ile aynı yoldan yürümedi. Hatta görenen o ki, onlarınkine karşıt bir yol seçti.

P19. (≠ DK) Anonim, *Platoncu Felsefeye Giriş*, 1.3.15

Herakleitos ve Parmenides'in görüşlerini öğrenmek isteyen <Platon,> Herakleitos'un öğrencisi Kratylos'un ve Parmenides'in öğrencisi Hermogenes'in yanında bulundu.

P20. (< A1) Diogenes Laertios, 9.23

Speusippos'un *Filozoflar Üzerine*'de belirttiği gibi, <Parmenides'in> yurttaşlar için yasalar koyduğu söylenir.

P21. (< A12) Strabon. *Coğrafya*, 6.1.1

... Bana öyle geliyor ki hem <Parmenides ve Zenon> sayesinde hem de daha öncesinde <Elea> iyi yasalarla idare ediliyordu...

P22. (A12) Plutarkhos, *Kolotes'e Karşı*, 32 1126A–B

Parmenides yurdunu en iyi yasalarla düzene soktu, öyle ki, yurttaşlar her yıl yöneticilere Parmenides'in yasalarına uyacaklarına yemin ettiriyordu.

D Fragmanları: Doktrini

D1. (< A13) Diog. Laert. 1.16

οἱ δὲ ἀνὰ ἓν συγγράψαντες [. . .] Παρμενίδης [. . .].

D2. (< A1) Diog. Laert. 9.22

καὶ αὐτὸς δὲ διὰ ποιημάτων φιλοσοφεῖ, καθάπερ Ἡσίοδος τε καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἐμπεδοκλῆς.

D3. (< A14) Simpl. *In Cael.*, p. 556.25–26

[. . .] Περί φύσεως ἐπέγραφον τὰ συγγράμματα καὶ Μέλισσος καὶ Παρμενίδης [. . .]

D4. (B1)

v. 1–30: Sext. Emp. Adv. Math. 7.111 (et al.);

v. 28–32: Simpl. *In Cael.*, pp. 557.25–558.2 (et al.)

ἐναρχόμενος γοῦν τοῦ Περί φύσεως γράφει τοῦτον τὸν τρόπον·

[1] Ἴπποι ταί με φέρουσιν, ὅσον τ' ἐπὶ θυμὸς ἰκάνοι,
πέμπον, ἐπεὶ μ' ἐς ὁδὸν βῆσαν πολύφημον ἄγουσαι
δαίμονος, ἥ κατὰ πάντ' ἄστη φέρει εἰδότα φῶτα·

[4] τῇ φερόμην· τῇ γάρ με πολύφραστοι φέρον ἵπποι
ἄρμα τιταίνουσαι, κούραι δ' ὁδὸν ἡγεμόνευον.

[6] Ἄξων δ' ἐν χνοίῃσιν ἴει σύριγγος αὐτὴν
αἰθόμενος - δοιοῖς γὰρ ἐπείγετο δινωτοῖσιν
κύκλοις ἀμφοτέρωθεν -, ὅτε σπερχοῖατο πέμπειν
Ἥλιάδες κούραι, προλιποῦσαι δώματα Νυκτός,
εἰς φάος, ὥσάμεναι κράτων ἄπο χερσὶ καλύπτρας.

D1. (< A13) Diogenes Laertios, 1.16
Bazıları tek bir eser bırakmıştır... Parmenides...

D2. (< A1) Diogenes Laertios, 9.22
O da şiirle felsefe yapıyor, tıpkı Hesiodos, Ksenophanes ve Empedokles gibi.

D3. (< A14) Simplicios,¹ Gökyüzü Üzerine Şerhi, 556.25–26
... Melissos da Parmenides de eserlerinin adını *Doğa Hakkında* koydular...

D4. (B1)
1-30. Dizeler: Sekstos Empirikos,² *Bilginlere Karşı*,³ 7.111;
28-32. Dizeler: Simplicios, *Gökyüzü Üzerine Şerhi*, 557.25-558.2

<Parmenides> *Doğa Hakkında*'nın başında şöyle yazar:

[1] Beni taşıyan atlar, eşlik ediyorlardı bana gönlümce,
beni bilen kişiyi⁴ tüm mertebelere taşıyan,
tanrıçanın [*daimôn*] efsanevi yoluna koyduktan sonra.

[4] Burada taşınyordum, burada taşıyordu marifetli atlar beni
arabayı çekerek, bakireler de öncülük ediyordu yola.

[6] Yuvasında dingil yanık bir kaval sesi çıkarıyordu,
yusuvarlak tekerlekler tarafından sürülüyordu iki yandan.
Coşkuluydu eşlik etmede Güneş'in [*Hêlios*] bakireleri,
başlarındaki örtüleri elleriyle sıyrırken,
geride bırakıp Gece'nin [*Nyks*] sarayını, ışığa doğru yol alırken.

¹ Simplicius.

² Sekstus Empiricus.

³ Lat. *Adversus Mathematicos*, Yun. *Pros Mathêmatikous*.

⁴ Burada "bilen kişi" den kasıt *inisiye* olan, icazet/el almış olan. Yoksa zaten bilen kişi niçin tanrıçanın yoluna sokulsun ki?

[11] Ἐνθα πύλαι Νυκτός τε καὶ Ἥματός εἰσι κελεύθων,
καὶ σφας ὑπέρθυρον ἀμφὶς ἔχει καὶ λαῖνος οὐδός·
αὐταὶ δ' αἰθέρῳι πληνται μέγαλοισι θυρέτροις·
τῶν δὲ Δίκη πολὺποινος ἔχει κληίδας ἀμοιβούς.

[15] Τὴν δὴ παρφάμεναι κοῦραι μαλακοῖσι λόγοισιν
πεῖσαν ἐπιφράδέως, ὥς σφιν βαλανωτὸν ὀχῆα
ἀπτερέως ὥσειε πυλέων ἄπο· ταὶ δὲ θυρέτρων
χάσμ' ἄχανές ποίησαν ἀναπτάμεναι πολυχάλκους
ἄξονας ἐν σύριγξιν ἀμοιβαδὸν εἰλίξασαι
γόμφοις καὶ περόνησιν ἀρηρότε· τῇ ῥα δι' αὐτέων
ἰθὺς ἔχον κοῦραι κατ' ἀμαξιτὸν ἄρμα καὶ ἵππους.

[22] Καί με θεὰ πρόφρων ὑπεδέξατο, χεῖρα δὲ χειρὶ
δεξιτερὴν ἔλεν, ὥδε δ' ἔτος φάτο καὶ με προσηΐδα·
ὦ κοῦρ' ἀθανάτοισι συνάορος ἡνιόχοισιν,
ἵπποις ταί σε φέρουσιν ἰκάνων ἡμέτερον δῶ,
χαῖρ', ἐπεὶ οὔτι σε μοῖρα κακὴ προὔπεμπε νέεσθαι
τήνδ' ὁδόν - ἥ γὰρ ἀπ' ἀνθρώπων ἐκτὸς πάτου ἐστίν·,
ἀλλὰ θέμις τε δίκη τε. Χρεῶ δέ σε πάντα πυθέσθαι
ἡμέν Αληθείης εὐκυκλέος ἀτρεμές ἦτορ
ἥδὲ βροτῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἐνί πίστις ἀληθής.

[31] Ἀλλ' ἔμπης καὶ ταῦτα μαθήσεται, ὥς τὰ δοκοῦντα
χρῆν δοκίμως εἶναι διὰ παντός πάντα περῶντα.

D5. (B5) Procl. In Parm., p. 708.10–11

Ξυνὸν δέ μοι ἐστίν, ὁππόθεν ἄρξωμαι·
τόθι γὰρ πάλιν ἵξομαι αὐθις.

[11] Oradadır hem Gece'nin hem de Gün'ün [*Hêmar*] yollarının iki kanatlı kapıları. Kapıların kanatlarını pervaz tutar ve taştan eşik; semavi⁵ geçitler tutulur dev kapılarca, elinde tutar ceza yağdıran Adalet [*Dikê*] yüce kapıların anahtarlarını.

[15] O'nu kandırıyordu bakireler [*kourai*] yumuşak sözlerle, ikna ediyorlardı ustaca, onlar için kapının sürgüsünü çabucak itsin diye kanatlarından; ve kapılar açıldı ağzına kadar, kanatların tunçtan milleri dönerken cıvatalar ve çivilerle tutturulmuş yuvalarında. İşte bu kapıdan geçerek sürdü bakireler geniş yolun üzerinde araba ve atları.

[22] Ve Tanrıça [*Thea*] beni nazıkçe buyur etti, aldı eline sağ elimi, söyledi bana doğruca şu sözleri:
Ey delikanlı! Ölümsüz biniciler eşliğinde, atlarca taşınarak gelen evimize, hoş geldin, kötü kader değil neden olan çıkmama bu yola, ne de olsa bu yol dışındadır insanların gezindiklerinin, ama hak [*themis*] ve adalet [*dikê*]. Zorunlu ama hepsini öğrenmen; bir yandan Hakikat'in [*Alêtheia*] yusyuvarlak sarsılmaz yüreğini, bir yandan da fanilerin içinde doğru inanç olmayan <k/s>anılarını.

[31] Ama sen bunları da öğren, yani <k/s>anıları [*doksa*] da, ikna edici olmaları gerektiğini, her şeyi tümüyle kuşatacak şekilde.

D5. (B5) Proklos, *Platon'un Parmenides'inin Şerhi*, 708.10-11
<Hepsi> benim için ortak; nereden başlasam, oraya yeniden döneceğim geri.

⁵ Ya da "esîrden." Yun. *aitheriai*.

D6. (B2, B3)

v. 1–8a: Procl. *In Tim.*, 2.105b13–22;

v. 3–8a: Simpl. *In Phys.*, pp. 116.28–117.1 (et al.);

v. 8b: Clem. Alex. *Strom.* 6.23.3 (et al.)

[B2] Εἰ δ' ἄγ' ἐγὼν ἐρέω, κόμισαι δὲ σὺ μῦθον ἀκούσας,
αἵπερ ὁδοὶ μῶναι διζήσιός εἰσι νοῆσαι·
ἢ μὲν ὅπως ἔστιν τε καὶ ὥς οὐκ ἔστι μὴ εἶναι,
Πειθοῦς ἔστι κέλευθος - Ἀληθείη γὰρ ὀπηδεῖ -,
ἢ δ' ὥς οὐκ ἔστιν τε καὶ ὥς χρεὼν ἔστι μὴ εἶναι,
τὴν δὴ τοι φράζω παναπευθέα ἔμμεν ἀταρπὸν·
οὔτε γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ἔόν - οὐ γὰρ ἀνυστόν
οὔτε φράσαις·

[B3] ... τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστίν τε καὶ εἶναι.

D7. (B6)

v. 1–2a (. . . ἔστιν): Simpl. *In Phys.*, p. 86.27–28;

v. 1b (ἔστι . . .)–9: Simpl. *In Phys.*, p. 117.4–13;

v. 8–9a (. . . ταυτόν): Simpl. *In Phys.*, p. 78.3–4

Χρὴ τὸ λέγειν τε νοεῖν τ' ἔόν ἔμμεναι· ἔστι γὰρ εἶναι,
μηδὲν δ' οὐκ ἔστιν. τὰ σ' ἐγὼ φράζεσθαι ἄνωγα.
Πρώτης γὰρ σ' ἀφ' ὁδοῦ ταύτης διζήσιος <εἰργω>,
αὐτὰρ ἔπειτ' ἀπὸ τῆς, ἣν δὴ βροτοὶ εἰδότες οὐδὲν
πλάττονται, δίκρανοί· ἀμηχανίη γὰρ ἐν αὐτῶν
στήθεσιν ἰθύνει πλακτὸν νόον· οἱ δὲ φοροῦνται.
κωφοὶ ὁμῶς τυφλοὶ τε, τεθηπότες, ἄκριτα φῦλα,
οἷς τὸ πέλειν τε καὶ οὐκ εἶναι ταυτόν νενόμισται
κοῦ ταυτόν, πάντων δὲ παλίντροπὸς ἔστι κέλευθος.

D6. (B2, B3)

Dizeler 1-8a: Proklos, *Timaios Şerhi*, 2.105b13-22;

Dizeler 3-8a: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 116.28-117.1;

Dize 8b: İskenderiyeli Klementos, *Kırkyama ya da Derleme*,⁶ 6.23.3

[B2] Öyleyse gel, söylüyorum, can kulağıyla dinle sözümü, düşünmek için hangi tahkikat [*dizêsis*] yollarının olduğunu:

“Vardır, yoktur da var olmaması,”

İkna [*Peithous*] yoludur bu, Hakikat’i zira takip eder;

“Yoktur, zorunludur da var olmaması,”

bu yolun tümüyle girilmez olduğunu gösteriyorum sana;

çünkü ne bilebilirsin var olmayanı, mümkün değil çünkü,

ne de ifade edebilirsin.

[B3] ... ayırdır çünkü düşünmekle/akletmekle var olmak.

D7. (B6)

Dizeler 1-2a: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 86.27-28

Dizeler 1b-9: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 117.4-13

Dizeler 8-9a: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 78.3-4

Zorunlu söylemek ve düşünmek varolanın olageldiğini; vardır var olmak, *hiç* ise yoktur. Bunlardır aklında bulundurmanı buyurduğum.

Seni üzerinde tuttuğum asıl tahkikat yolu budur,

ancak bu yolun ötesinde, bir de, dolandıkları yol var

hiçbir şey bilmeyen fanilerin [*brotoi*]; iki başlılar,

iktidarsızlık yönetir göğüslerinde dolanan düşünceyi; sürüklenirler.

Dilsizler, körler hem de, şaşkınlara, kafası karışık gürûh,

onlar ki hâzır olmakla [*pelein*] var olmamayı aynı addederler,

hem de aynı değil, onlar için her şeyin geri dönüşlüdür yolu.

⁶ Yun. *Strômateis* ya da *Strômata*.

D8. (B7, B8)

v. 1–2: Plat. *Soph.* 237a et 258d;

v. 1–2: Simpl. *In Phys.*, pp. 244.1–2, 135.21–22, 143.30–144.1 (et al.);

v. 1: Arist. *Metaph.* N2 1089a4;

v. 2–7a (. . . λείπεται): Sext. *Adv. Math.* 7.111 (et al.);

v. 6b (μόνος . . .)–57: Simpl. *In Phys.*, pp. 145.1–146.25 (et al.);

v. 48–50: Plat. *Soph.* 244e;

v. 55–66: Simpl. *In Phys.*, pp. 38.30–39.9;

v. 58–64: Simpl. *In Phys.*, pp. 30.23–31.2, 180.1–7 (et al.)

[B7] Οὐ γὰρ μήποτε τοῦτο δαμῇ εἶναι μὴ ἐόντα·
ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἰργε νόημα·
μηδέ σ' ἔθος πολύπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε βιάσθω,
νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἠχῆσσαν ἀκουήν
καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδην ἐλεγχον
ἐξ ἐμέθεν ῥηθέντα.

[B8] Μόνος δ' ἔτι μῦθος ὁδοῖο
λείπεται ὥς ἔστιν· ταύτη δ' ἐπὶ σήματ' ἔασι
πολλὰ μάλ', ὥς ἀγένητον ἐὼν καὶ ἀνώλεθρόν ἔστιν,
ἔστι γὰρ οὐλομελές τε καὶ ἀτρεμές ἡδ' ἀτέλεστον·
οὐδέ ποτ' ἦν οὐδ' ἔσται, ἐπεὶ νῦν ἔστιν ὁμοῦ πᾶν,
ἓν, συνεχές· τίνα γὰρ γένναν διζῆσαι αὐτοῦ;
πῇ πόθεν αὐξηθέν; οὐτ' ἐκ μὴ ἐόντος ἐάσω
φάσθαι σ' οὐδὲ νοεῖν· οὐ γὰρ φατὸν οὐδὲ νοητόν
ἔστιν ὅπως οὐκ ἔστι. Τί δ' ἂν μιν καὶ χρέος ὥρσεν
ὑστερον ἢ πρόσθεν, τοῦ μηδενὸς ἀρξάμενον, φῦν;
οὕτως ἢ πάμπαν πελέναι χρεῶν ἔστιν ἢ οὐχί.

[17] Οὐδὲ ποτ' ἐκ μὴ ἐόντος ἐφήσει πίστιος ἰσχύς
γίγνεσθαι τι παρ' αὐτό· τοῦ εἶνεκεν οὔτε γενέσθαι
οὐτ' ὄλλυσθαι ἀνῆκε Δίκη χαλάσασα πέδησιν,
ἀλλ' ἔχει· ἡ δὲ κρίσις τούτων ἐν τῷδ' ἔστιν·
ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν· κέκριται δ' οὖν, ὥσπερ ἀνάγκη,
τὴν μὲν ἑᾶν ἀνόητον ἀνώνυμον - οὐ γὰρ ἀληθής
ἔστιν ὁδός - τὴν δ' ὥστε πέλειν καὶ ἐτήτυμον εἶναι.

D8. (B7, B8)

Dizeler 1-2: Platon, *Sofist*, 237a, 258d;

Dizeler 1-2: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 244.1-2, 135.21-22, 143.30-144.1;

Dize 1: Aristoteles, *Metafizik*, 1089a4;

Dizeler 2-7a: Sekstos Empeirikos, *Bilginlere Karşı*, 7.111;

Dizeler 6b-57: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 145.1-146.25;

Dizeler 48-50: Platon, *Sofist*, 244e;

Dizeler 55-66: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 38.30-39.9;

Dizeler 58-64: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 30.23-31.2, 180.1-7.

[B7] Zira var olmayanlar asla zorlanamaz var olmaya;
ama sen bu tahkikat yolundan esirge düşünceni;
ne alışkanlık bu kanıksanmış yola mecbur bıraksın seni,
ne de bel bağla bulanık göze, uğuldayan kulağa, dile;
birbirinden ayır *logos* ile safsatayı⁷ [*polydêrin elenkhon*]
benim söylediklerimden hareketle.

[B8] Yalnız bir yolun anlatısı kalıyor geriye:
"Vardır" yolu; bu yolun üzerindeyse bir dolu işaret var;
Varolan doğmamıştır, yok olmaz; eksiksizdir, sarsılmaz, amaçsızdır;
ne bir zamanlar vardı, ne de var olacak,
madem halihazırda vardır evren; hemhâl,
bir [hen], sürekli... Ne tür bir doğuş arayacaksın ki ona?
Ne yönde büyümüş olabilir? Ne "var olmayandan" demene
izin vereceğim senin, ne de düşünmene; zira ne söz edilebilirdir,
ne de düşünülebilirdir "yoktur." Hangi zorunluluk onu
çağırılmış olabilir, sonra ya da önce, hiçlikten fıskırmaya?
Dolayısıyla ya bütünüyle olması zorunludur, ya da hiç olmaması.

[17] Ne de inanç kudreti izin verecek var olmayandan
doğmasına bir şeyin onun dışında; bu sebepten, ne oluşmaya
icazet vermiştir *Dikê*, ne de bozulmaya, bırakmak suretiyle zincirleri,
bilakis sıkı sıkıya tutmaktadır onları; bunun kararı ise şuna dayanır:
Vardır ya da yoktur; ama bu ayrıştırılmıştı, zorunlu
birini bir kenara atması düşünülemez ve isimsiz diye, ki hakiki değil
bu yol, diğerini ise, zorunlu kabul etmesi var ve gerçek⁸ olarak.

⁷ Ya da "tartışmalı çürütmeyi."

⁸ Yun. *etêtymon*.

[24] Πῶς δ' ἂν ἔπειτα πέλοιτὸ ἐόν; πῶς δ' ἂν κε γένοιτο;
εἰ γὰρ ἔγεντ', οὐκ ἔστι, οὐδ' εἴ ποτε μέλλει ἔσεσθαι.
Τῶς γένεσις μὲν ἀπέσβεσται καὶ ἄπυστος ὀλεθρος.

[27] Οὐδὲ διαιρετόν ἐστιν, ἐπεὶ πᾶν ἐστιν ὁμοῖον
οὐδέ τι τῇ μάλλον, τό κεν εἴργοι μιν συνέχεσθαι,
οὐδέ τι χειρότερον, πᾶν δ' ἔμπλεόν ἐστιν ἐόντος.
Τῷ ξυνεχὲς πᾶν ἐστιν· ἐὼν γὰρ ἐόντι πελάζει.
Αὐτὰρ ἀκίνητον μεγάλων ἐν πείρασι δεσμῶν
ἔστιν ἀναρχον ἄπαυστον, ἐπεὶ γένεσις καὶ ὀλεθρος
τῇλε μάλ' ἐπλάχθησαν, ἀπῶσε δὲ πίστις ἀληθής.
Ταῦτόν τ' ἐν ταῦτῳ τε μένον καθ' ἑαυτὸ τε κεῖται
χοῦτως ἔμπεδον αὐθι μένει· κρατερὴ γὰρ Ἀνάγκη
πείρατος ἐν δεσμοῖσιν ἔχει, τό μιν ἀμφὶς ἔεργει,
οὔνεκεν οὐκ ἀτελεύτητον τὸ ἐὼν θέμις εἶναι
ἔστι γὰρ οὐκ ἐπιδεές· μή ἐὼν δ' ἂν παντὸς ἐδεῖτο.

[39] Ταῦτόν δ' ἐστὶ νοεῖν τε καὶ οὔνεκεν ἔστι νόημα.
Οὐ γὰρ ἄνευ τοῦ ἐόντος, ἐν ᾧ πεφατισμένον ἐστίν,
εὐρήσεις τὸ νοεῖν· οὐδ' ἦν γὰρ <ἦ> ἔστιν ἢ ἔσται
ἄλλο πάρεξ τοῦ ἐόντος, ἐπεὶ τό γε Μοῖρ' ἐπέδησεν
οὔλον ἀκίνητόν τ' ἔμεναι τῷ πάντ' ὄνομ' ἔσται,
ὅσσα βροτοὶ κατέθεντο πεποιθότες εἶναι ἀληθῆ,
γίγνεσθαι τε καὶ ὀλλυσθαι, εἶναι τε καὶ οὐχί,
καὶ τόπον ἀλλάσσειν διὰ τε χρόα φανὸν ἀμείβειν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πείρας πύματον, τετελεσμένον ἐστί
πάντοθεν, εὐκύκλου σφαίρης ἐναλίγκιον ὄγκῳ,
μεσσοθέν ἰσοπαλὲς πάντῃ· τὸ γὰρ οὔτε τι μεῖζον
οὔτε τι βαιότερον πελέναι χρεόν ἐστι τῇ ἢ τῇ.
Οὔτε γὰρ οὐκ ἐὼν ἔστι, τό κεν παύοι μιν ἰκνεῖσθαι
εἰς ὁμόν, οὔτ' ἐὼν ἔστιν ὅπως εἴη κεν ἐόντος
τῇ μάλλον τῇ δ' ἥσσον, ἐπεὶ πᾶν ἐστιν ἄσυλον·
οἱ γὰρ πάντοθεν ἴσον, ὁμῶς ἐν πείρασι κύρει.

[24] Nasıl öyleyse hâzır oldu varolan? Nasıl varlığa gelebildi?
Zira eğer varlığa geldiyse, yoktur, ya da eğer gelecekte var olacaksa.
Dolayısıyla oluş sönüktür ve duyulmamıştır bozuluş.

[27] Ne bölünebilirdir, madem hemhâldir evren;
ne şurada daha fazladır, bu alıkoyabilirdi onu sürekli olmaktan,
ne de burada daha az, evren tıka basa doludur varolanla.
Yekpâredir evren; varolan [eon] yapışır varolana.
Hareketsizdir büyük bağların sınırları içinde,
başsız sonsuzdur, madem oluş ve bozuluş
sürülmüştür epeyce uzaklara, dışlanmışır doğru inanç tarafından.
Aynıdır, aynıda kalarak kendi başına yatar,
bu şekilde orada sapasağlam duradurur; güçlü Zorunluluk
onu sınırın bağlarında tutar, hapseder her iki yandan,
bu yüzden hakça değil varolanın sonsuz olması;
zira değil noksan; var olmayan ise her şeye muhtaç.

[39] Aynıdır düşünmeyle⁹ düşüncenin¹⁰ uğruna olduğu şey.
Zira varolandan yoksun, ifade edilmiş olanda,
bulamayacaksın düşünmeyi; zira ne vardı, ne var, ne de var olacak
başka bir şey dışında varolanın, mademki Kader¹¹ mahkûm etmiş
bütünü hareketsiz kalmaya; her şey adlar olacak,
fanilerin koyduğu ikna olarak hakiki olduklarına,
varlığa gelme ve yok olma, var olma ve olmama,
yer değiştirme ve de solup parlama.
Ancak madem var bir en son sınır, tamamlanmış olandır
her yandan, yusuvarlak küre yığını gibi,
merkezden her yana eş; zorunlu çünkü büyük
ya da küçük bir şey olmaması, orada ya da burada.
Ne varolan-olmayan vardır, durdurabilecek onu erişmeden
hemhâl olana, ne de varolan varolandan olabilir
orada daha fazla burada ise daha az, zira tümüyle el değmemiştir;
eştir her yönden, hemhâl bir biçimde sınırlarında hüküm sürer.

⁹ Yun. *noein*.

¹⁰ Yun. *noêma*.

¹¹ Yun. *Moirai*.

[55] Ἐν τῷ σοι παύω πιστὸν λόγον ἡδὲ νόημα
ἀμφὶς ἀληθείης· δόξας δ' ἀπὸ τοῦδε βροτείας
μάνθανε κόσμον ἐμῶν ἐπέων ἀπατηλὸν ἀκούων.
Μορφὰς γὰρ κατέθεντο δύο γνώμας ὀνομάζειν·
τῶν μίαν οὐ χρεῶν ἐστίν - ἐν ᾧ πεπλανημένοι εἰσίν -·
τάντια δ' ἐκρίναντο δέμας καὶ σήματ' ἔθεντο
χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων, τῇ μὲν φλογὸς αἰθέριον πῦρ,
ἥπιον ὄν, μέγ' ἐλαφρόν, ἐωυτῷ πάντοσε τωυτόν,
τῷ δ' ἐτέρῳ μὴ τωυτόν· ἀτὰρ κάκεινο κατ' αὐτὸ
τάντια νύκτ' ἀδαῇ, πυκινὸν δέμας ἐμβριθές τε.

[65] Τόν σοι ἐγὼ διάκοσμον ἐοικότα πάντα φατίζω,
ὥς οὐ μή ποτέ τίς σε βροτῶν γνώμη παρελάσσει.

D9. (cf. ad B10) *Plut. Adv. Col.* 13 1114B–C

[. . .] Παρμενίδης [. . .] καὶ διάκοσμον πεποιήται, καὶ στοιχεῖα
μιγνύς, τὸ λαμπρὸν καὶ σκοτεινόν, ἐκ τούτων τὰ φαινόμενα
πάντα καὶ διὰ τούτων ἀποτελεῖ. καὶ γὰρ περὶ γῆς εἶρηκε πολλὰ
καὶ περὶ οὐρανοῦ καὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἄστρον καὶ γένεσιν
ἀνθρώπων ἀφήγηται.

D10. (B4) *Clem. Alex. Strom.* 5.15.5 (et al.)

Λεῦσσε δ' ὅμως ἀπεόντα νόῳ παρεόντα βεβαίως·
οὐ γὰρ ἀποτμήξει τὸ ἐὸν τοῦ ἐόντος ἔχεσθαι
οὔτε σκιδνάμενον πάντῃ πάντως κατὰ κόσμον
οὔτε συνιστάμενον.

D11. (B11) *Simpl. In Cael.*, p. 559.20–27

Παρμενίδης δὲ περὶ τῶν αἰσθητῶν “ἄρξασθαι” φησι “λέγειν”

...πῶς γαῖα καὶ ἥλιος ἡδὲ σελήνη
αἰθήρ τε ξυνὸς γάλα τ' οὐράνιον καὶ ὄλυμπος
ἔσχατος ἡδ' ἄστρον θερμὸν μένος ὠρμήθησαν
γίγνεσθαι.

καὶ τῶν γινομένων καὶ φθειρομένων μέχρι τῶν μορίων τῶν ζώων
τὴν γένεσιν παραδίδωσι.

[55] Burada kesiyorum inanılır [*piston*] söz ve düşüncelerimi hakikati kuşatan; bundan sonra fanilerin <k/s>anılarını öğren, sözlerimin tekinsiz düzenine kulak vererek. Anlayışlarını [*gnômê*] iki biçimle adlandırma üzerine kurdular; bunlardan biri zorunlu değil—burada yanılgıları var; karşıtlara ayırttıldılar cismi ve bu ikisinin işaretlerini koydular, ayırarak birini diğerinden, buraya bir yandan semavi ateşin koydular nazik alevini, oldukça hafif, kendiyle her yerinde eş, ama başkasıyla değil; bir yandansa bunun tam karşıtını, karanlık gece, koyu/yoğun bir siluet, ağır hem de.

[65] Evrenin düzenini bana görüldüğü gibi aktarıyorum sana ki, hiçbir zaman bir faninin anlayışı aşmasın seni.

D9. (bkz. B10) Plutarkhos, *Kolotes'e Karşı*, 13 1114B–C
... Parmenides ... evrenin düzenini de şiirleştirdi, ve öğeleri karıştırdı, aydınlık ve karanlığı, bunlardan ve bunlar aracılığıyla da bütün görünüşleri [*phainomena*] türetti. Yer, gök, Güneş, Ay, yıldızlar ve insanların kökeni [*genesis*] konusunda pek çok şey söyledi.

D10. (B4) İskenderiyeli Klementos, *Kırkyama*,¹² 5.15.5
Mevcut olmasa bile akla hâzır bulunanlara da ısrarla bak;
zira kesmeyecek varolanın varolanla bağıni;
ne dağıtarak her yandan her şekilde bir düzene göre,
ne de getirerek bir araya.

D11. (B11) Simplikios, *Gökyüzü Üzerine Şerhi*, 559.20-27
Duyulurlar hakkında Parmenides söze şunlarla başladığını söyler:

... nasıl da Yeryüzü, Güneş ve Ay,
ortak *esîr*, Samanyolu ve *Olympos* en uçta,
ve de yıldızların sıcak gücü, itildiler
doğmaya.

Ve hayvanların kısımlarına varıncaya kadar, oluşan ve bozulan şeylerin kökenini öğretir.

¹² Yun. *Strômateis*.

D12. (B10) Clem. Alex. *Strom.* 5.138.1

Εἷση δ' αἰθερίαν τε φύσιν τά τ' ἐν αἰθέρι πάντα
σῆματα καὶ καθαράς εὐαγέος ἡλείοιο
λαμπάδος ἔργ' αἰδήλα καὶ ὀππόθεν ἐξεγένοντο,
ἔργα τε κύκλωπος πεύση περίφοιτα σελήνης
καὶ φύσιν, εἰδήσεις δὲ καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχοντα
ἐνθεν ἔφυ τε καὶ ὥς μιν ἄγουσ' ἐπέδωκεν Ἀνάγκη
πείρατ' ἔχειν ἄστρον.

D13. (B9) Simpl. *In Phys.*, p. 180.9–12

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὲ πάντα φάος καὶ νύξ ὀνόμασται
καὶ τὰ κατὰ σφετέρως δυνάμεις ἐπὶ τοῖσι τε καὶ τοῖς,
πᾶν πλέον ἐστὶν ὁμοῦ φάεος καὶ νυκτὸς ἀφάντου
ἴσων ἀμφοτέρων, ἐπεὶ οὐδετέρῳ μετὰ μηδέν.

D14. (B12)

a. Simpl. *In Phys.*, p. 39.12–13

μετ' ὀλίγα δὲ πάλιν περὶ τῶν δυεῖν στοιχείων εἰπὼν ἐπάγει καὶ τὸ
ποιητικὸν λέγων οὕτως [. . . =D14b.1-3]

b. v. 1–3: Simpl. *In Phys.*, p. 39.14–16;

v. 2–6: Simpl. *In Phys.*, p. 31.13–17

Αἱ γὰρ στενότεραι πλήντο πυρὸς ἀκρήτιοι,
αἱ δ' ἐπὶ ταῖς νυκτός, μετὰ δὲ φλογὸς ἵεται αἶσα
ἐν δὲ μέσῳ τούτων δαίμων ἢ πάντα κυβερνᾷ·
πάντα γὰρ <ἦ> στυγεροῖο τόκου καὶ μίξιος ἄρχει
πέμπουσ' ἄρσενι θῆλυ μιγῆν τό τ' ἐναντίον αὐτίς
ἄρσεν θηλυτέρῳ.

D12. (B10) İskenderiyeli Klementos, *Kırkyama*, 5.138.1
Bileceksin ama *esîrin* doğasını ve *esîrdeki* her şeyi,
işaretleri ve adına “lekesiz parlak Güneş” denen meşalenin
yakıp yıkıcı işlerini ve bunların nereden doğduklarını,
öğreneceksin yuvarlak yüzlü Ay’ın avare işlerini de,
ve doğasını, bileceksin her yandan kuşatan göğü de,
nereden fışkırdığını, ve de onu mahkûm ettiğini Zorunluluğun
sınırlarını tutmaya yıldızların.

D13. (B9) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 180.9-12
Madem her şey “ışık” ve “gece” olarak adlandırıldı
ve onların güçleri bunlara ve şunlara bahşedildi,
her şey doludur ışıkla ve karanlık geceyle,
ikisiyle de eşit şekilde, ikisinden de pay almayan *hiç*.

D14. (B12)
a. Simplikios, *Fizik Şerhi*, 39.12-13
İki öğeden bahsettikten hemen sonra <şunları> söyleyerek konuyu
fail <nedene> getirir: ... (D14b)

b. Dizeler 1-3: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 39.14-16;
Dizeler 2-6: Simplikios, *Fizik Şerhi*, 31.13-17.

Zira daha dar <halkalar> dolu katıksız ateşle, bunları
çevreleyenlerse geceyle, aralarına alev püskürür belli oranda¹³
bunların ortasında her şeyi çekip çeviren tanıça [*daimôn*];
her yerde sancılı doğumu ve birleşmeleri başlatır
göndererek kadını erkeğe birleşsin diye, ve de tam tersi bu sefer
erkeği kadına.

¹³ Parmenides burada bir yıldız kayması resmeder görünüyor.

D15. (< A37)

a. Aët. 2.7.1

Παρμενίδης στεφάνας εἶναι περιπεπλεγμένας ἐπαλλήλους, τὴν μὲν ἐκ τοῦ ἀραιοῦ, τὴν δὲ ἐκ τοῦ πυκνοῦ· μικτὰς δὲ ἄλλας ἐκ φωτὸς καὶ σκοτὸς μεταξὺ τούτων· καὶ τὸ περιέχον δὲ πάσας τεῖχους δίκην στερεὸν ὑπάρχειν, ὅφ' ὧ πυρώδης στεφάνη· καὶ τὸ μεσαίτατον πασῶν περὶ ὃ πάλιν πυρώδης τῶν δὲ συμμιγῶν τὴν μεσαιτάτην ἀπάσαις ἴτε καὶ πάσης κινήσεως καὶ γενέσεως ὑπάρχειν, ἦντινα καὶ δαίμονα κυβερνήτην καὶ κληροῦχον ἐπονομάζει, δίκην τε καὶ ἀνάγκην [... =D18].

b. Cic. *Nat. deor.* 1.28

nam Parmenides quidem commenticium quiddam: coronae similem efficit (στεφάνην appellat), continentem ardorum lucis orbem, qui cingit caelum, quem appellat deum [... =D17].

D16. (B13) *Simpl. In Phys.*, p. 39.17–19

ταύτην καὶ θεῶν αἰτίαν εἶναι φησι λέγων
πρώτιστον μὲν Ἐρωτα θεῶν μητίσατο πάντων καὶ
τὰ ἔξης [... =D61].

D17. (< A37) Cic. *Nat. deor.* 1.28

[... =D15b] multaque eiusdem monstra, quippe qui bellum, qui discordiam, qui cupiditatem, ceteraque generis eiusdem ad deum revocat [...]; eademque de sideribus [... cf. R59].

D18. (< A37) Aët. 2.7.1

[... =D15a] καὶ τῆς μὲν γῆς ἀπόκρισιν εἶναι τὸν ἀέρα, διὰ τὴν βριασιτέραν αὐτῆς ἑξατμισθέντα πύλησιν, τοῦ δὲ πυρὸς ἀναπνοὴν τὸν ἥλιον καὶ τὸν γαλαξίαν κύκλον· συμμιγῇ δ' ἐξ ἀμφοῖν εἶναι τὴν σελήνην, τοῦ τ' ἀέρος καὶ τοῦ πυρὸς. περιστάντος δ' ἀνωτάτω πάντων τοῦ αἰθέρος ὑπ' αὐτῷ τὸ πυρώδες ὑποταγῆναι τοῦθ' ὅπερ κεκλήκαμεν οὐρανόν, ὅφ' ὧ ἤδη τὰ περιγίγεια.

D19. (< A38) Aët. 2.11.4

Παρμενίδης [...] πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν.

D15. (< A37)

a. Aetios,¹⁴ 2.7.1

Parmenides <diyor ki> birbiriyle iç içe geçmiş halkalar varmış, biri seyrek <öge>denmiş, biri yoğun; ışığın ve karanlığın karışımı olan öbürleri ise bunların arasındaymış; hepsini çevreleyen ise duvar gibi bir katymış, onun altındaysa ateşten bir halka; hepsinin en ortasında da etrafı yine ateşten bir halka olan <bir katı daha,> karışık halkaların en ortasında ise hepsinin hareket ve oluşunun <ilke> ve <nedeni varmış,> “her şeyi çekip çeviren tanrıca” ve “anahtarları elinde tutan” addettiği buymuş, adalet ve zorunluluk... (D18)

b. Cicero, *Tanrıların Doğası*, 1.28

Nitekim Parmenides’inki kesinlikle uydurulmuş bir şey: Taç benzeri bir şey yaratır (“halka” [στεφάνη] dediği şey), gökyüzünü çevreleyen sürekli bir ateş çemberi, ki buna da “tanrı” der... (D17)

D16. (B13) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 39.17–19

Onun tanrıların da nedeni olduğunu söyledi:

<Aphrodite ya da Oluş> bütün tanrılardan önce tasarladı *Eros*’u
Ve sonrakiler... (D61)

D17. (< A37) Cicero, *Tanrıların Doğası*, 1.28

... (D15b) aynı adam birçok doğa-üstü şey [*monstrum*] <uydurur,> nitekim savaşı, ihtilafı, arzuyu ve benzeri özellikleri tanrıya atfeder; ... aynı şekilde yıldızlara da... (bkz. R59)

D18. (< A37) Aetios, 2.7.1

... (D15a) Hava topraktan/yeryüzünden [gê] ayrılmış, onun daha zorlayıcı baskısı yüzünden buharlaşmış, Güneş ve Samanyolu ise bir ateş üflemesiymiş; Ay ise ikisinin karışımıymış, havanın ve ateşin. Hepsini en üstte çevreleyen *esîrmiş*, onun altında gökyüzü dediğimiz ateşten bölge, onun altında da yeryüzü ve çevresi [*perigeia*] varmış.

D19. (< A38) Aetios, 2.11.4

Parmenides... gökyüzünün ateşten olduğunu <söyledi.>

¹⁴ Aëtius. Eserin adı “Filozofların Doğa Görüşleri Üzerine” [Περὶ τῶν ἀρεσκόντων φιλοσόφους φυσικῶν δογμάτων].

D20. (< A39) Aët. 2.13.8

Παρμενίδης [. . .] πιλήματα πυρός τὰ ἄστροα.

D21. (< A40) Anon. *Introd. Arat.* 14

[. . .] τῶν μὲν ἀπλανῶν [. . .] τὰ μὲν ἀκατονόμαστα ἡμῖν καὶ ἀπερίληπτα, ὥς καὶ Παρμενίδης ὁ φυσικὸς εἴρηκε [. . .].

D22. (< A1, cf. A40a) Diog. Laert. 9.23

καὶ δοκεῖ πρῶτος πεφωρακέναι τὸν αὐτὸν εἶναι Ἑσπερον καὶ Φωσφόρον, ὥς φησι Φαβωρίνος ἐν πέμπτῳ Ἀπομνημονευμάτων οἱ δὲ Πυθαγόραν.

D23. (A40a) Aët. 2.15.7

Παρμενίδης πρῶτον μὲν τάττει τὸν ἑῷον, τὸν αὐτὸν δὲ νομιζόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἔσπερον, ἐν τῷ αἰθέρι μεθ' ὃν τὸν ἥλιον, ὑφ' ᾧ τοὺς ἐν τῷ πυρῶδει ἀστέρας, ὅπερ οὐρανὸν καλεῖ.

D24. (A43a) Aët. 3.1.4

Παρμενίδης τὸ τοῦ πυκνοῦ καὶ ἀραιοῦ μίγμα γαλακτοειδὲς ἀποτελέσαι χρῶμα.

D25. (A43) Aët. 2.20.8a

Παρμενίδης τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐκ τοῦ γαλαξίου κύκλου ἀποκριθῆναι, τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ ἀραιότερου μίγματος, ὃ δὴ θερμόν, τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ πυκνοτέρου, ὅπερ ψυχρόν.

D26. (< A41) Aët. 2.20.8

Παρμενίδης [. . .] πύρινον ὑπάρχειν τὸν ἥλιον.

D27. (B14) Plut. *Adv. Col.* 15 1116A

[. . .] τὴν σελήνην [. . .] κατὰ Παρμενίδην νυκτὶ φάος περὶ γαῖαν ἀλώμενον ἀλλότριον φῶς

D28. (B15) Plut. *Fac. orb. lun.* 16.6 929B

αἰεὶ παπταίνουσα πρὸς αὐγὰς ἡελίοιο

D20. (< A39) Aetios, 2.13.8

Parmenides... <için> yıldızlar yoğunlaşmış <birer> ateş.

D21. (< A40) Anonim, *Aratos'un Görünüşler'ine Giriş*, 14

... çakılı yıldızların... bazıları bizim için isimsiz ve kavranamaz, doğa filozofu Parmenides'in dediği gibi...

D22. (< A1, bkz. A40a) Diogenes Laertios, 9.23

Phaborinos'un *Anılar*'ında dediğine göre, Akşamyıldızı ile Sabahyıldızı'nın aynı olduğunu ilk tespit eden oymuş—bazıları içinse <bu kişi> Pythagoras.

D23. (A40a) Aetios, 2.15.7

Parmenides *esîre* ilk olarak Akşamyıldızı ile aynı addettiği Sabahyıldızı'nı koyar, ondan sonra Güneş'i, onun altına da "gökyüzü" dediği ateşten bölgedeki yıldızları.

D24. (A43a) Aetios, 3.1.4

Parmenides <diyor ki, Samanyolu'na> süte benzer rengini yoğun ve seyreg'in karışımı veriyormuş.

D25. (A43) Aetios, 2.20.8a

Parmenides <diyor ki> Güneş ve Ay Samanyolu'ndan ayrıışmışlar, öteki karışımın sıcak olan daha seyrek kısmından <oluşmuş,> beriki ise soğuk olan yoğun kısmından.

D26. (< A41) Aetios, 2.20.8

Parmenides... Güneş'in ateşten olduğunu <düşünüyordu.>

D27. (B14) Plutarkhos, *Kolotes'e Karşı*, 15 1116A

... Ay ... Parmenides'e göre:

Geceyi aydınlatan, yerin üzerinde dolanan yabancı ışık.

D28. (B15) Plutarkhos, *Ay'ın Yüzeyi Hakkında*, 16.6 929B

<Ay:> daima gözünü diken ışınlarına doğru Güneş'in.

D29. (A42) Aët. 2.26.2

Παρμενίδης ἴσῃν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι.

D30. (A42) Aët. 2.25.3

Παρμενίδης πυρίνην.

D31. (B21) Aët. 2.30.4

Παρμενίδης διὰ τὸ παραμεμίχθαι τῷ περὶ αὐτὴν πυρώδει τὸ ζοφῶδες, ὅθεν ψευδοφανῇ τὸν ἀστέρα καλεῖ.

D32. (< A22) Ps.-Plut. *Strom.* 5

λέγει δὲ τὴν γῆν τοῦ πυκνοῦ καταρρυνέντος ἀέρος γεγονέναι.

D33. Diog. Laert.

a. (< A1) 9.21

πρῶτος δὲ οὗτος τὴν γῆν ἀπέφαινε σφαιροειδῇ καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι.

b. (< A44) 8.48

ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον καὶ τὴν γῆν στρογγύλην, ὥς δὲ Θεόφραστος Παρμενίδην [. . .].

D34. (≠ DK) Schol. in Bas. *Hex.* 26

τὴν γῆν ἀκίνητον ἔφη Παρμενίδης ὁ Ἐλεάτης [. . .].

D35. (B15a) Schol. in Bas. *Hex.* 25

Παρμενίδης ἐν τῇ στιχοποιίᾳ ὑδατόριζον εἶπεν τὴν γῆν.

D36. (< A44) Aët. 3.15.7

Παρμενίδης [. . .] διὰ τὸ πανταχόθεν ἴσον ἀφεστῶσαν μένειν ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας, οὐκ ἔχουσιν αἰτίαν δι' ἣν δεῦρο μᾶλλον ἢ ἐκεῖσε ῥέψειεν ἄν' διὰ τοῦτο μόνον μὲν κραδαίνεσθαι μὴ κινεῖσθαι δέ.

D29. (A42) Aetios, 2.26.2

Parmenides <diyor ki, Ay'ın büyüklüğü> Güneş'inkine eşitmiş ve <Ay> onun tarafından aydınlatılıyormuş.

D30. (A42) Aetios, 2.25.3

Parmenides <diyor ki, Ay> ateştenmiş.

D31. (B21) Aetios, 2.30.4

Parmenides <diyor ki, Ay'daki> karanlık kendisini çevreleyen ateşten <bölgeyle> karışmış olduğu için <Ay Dünya'ya benziyormuş,> bu yüzden de ona "yalandan parlayan yıldız" diyor.

D32. (< A22) Pseudo-Plutarkhos, *Derleme*, 5

<Parmenides> yeryüzünün yoğun havanın aşağı çökmesiyle oluştuğunu söylüyor.

D33. Diogenes Laertios

a. (< A1) 9.21

Yeryüzünün küre olduğunu ve merkezde durduğunu ilk söyleyen odur.

b. (< A44) 8.48

Gökyüzüne "düzen" [*kosmos*] diyen ve Dünya'nın yusuvarlak olduğunu söyleyen ilk kişi <Pythagoras'tır,> Theophrastos'a göre ise Parmenides...

D34. (≠ DK) *Basileios'un Altıgün'üne*¹⁵ *Yorum/Not*,¹⁶ 26

Eleali Parmenides yeryüzünün hareketsiz olduğunu söyledi...

D35. (B15a) *Basileios'un Altıgün'üne Yorum/Not*, 25

Parmenides şiirinde yeryüzünün kökünün suda olduğunu söyledi.

D36. (< A44) Aetios, 3.15.7

Parmenides... <diyor ki, yeryüzü> her yandan eş olduğu için dengeli bir biçimde duraduruyormuş, şuraya olduğundan daha fazla buraya yönelmesinin de bir sebebi yokmuş, bu yüzden de sarsılırmış¹⁷ ama hareket etmezmiş.

¹⁵ Yun. *Heksaëmeron*.

¹⁶ Scholia.

¹⁷ Deprem kastediliyor.

D37. (cf. A44a) Ach. Tat. *Introd. Arat.* 31

πρῶτος δὲ Παρμενίδης ὁ Ἑλεάτης τὸν περὶ τῶν ζωνῶν ἐκίνησε λόγον.

D38. (< A44a) Strabo 2.2.2

φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ' ἐκείνους μὲν σχεδὸν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ὑπερπίπτουσιν ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτοις [. . .].

D39. (A44a) Aët. 3.11.4

Παρμενίδης πρῶτος ἀφώρισε τῆς γῆς τοὺς οἰκουμένους τόπους ὑπὸ ταῖς δυσι ζώναις ταῖς τροπικαῖς.

D40. (< A1) Diog. Laert. 9.22

γένεσιν τ' ἀνθρώπων ἐξ ἡλίου πρῶτον γενέσθαι· αὐτὸν δὲ ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ἐξ ὧν τὰ πάντα συνεστάναι.

D41. (< A51) Cens. *Die nat.* 4.8

haec eadem opinio etiam in Parmenide Veliensi fuit pauculis exceptis ab Empedocle dissensis.

D42. (A53) Aët. 5.7.2

Παρμενίδης ἀντιστρόφως· τὰ μὲν πρὸς τοῖς ἄρκτοις ἄρρενα βλαστῆναι, τοῦ γὰρ πυκνοῦ μετέχειν πλείονος· τὰ δὲ πρὸς ταῖς μεσημβρίαῖς θήλεα παρὰ τὴν ἀραιότητα.

D43. (< A52) Arist. *PA* 2.2 648a29–31

[. . .] Παρμενίδης τὰς γυναῖκας τῶν ἀνδρῶν θερμότερας εἶναι φησι καὶ ἕτεροί τινες, ὥς διὰ τὴν θερμότητα καὶ πολυαιμούσαις γινομένων τῶν γυναικείων [. . .]

D37. (bkz. A44a) Akhilleus Tatios, *Aratos'un Görünüşler'ine Giriş*, 31
<İklim> kuşakları [zônê] hakkında konuşmayı ilk Elealı Parmenides başlattı.

D38. (< A44a) Strabon, *Coğrafya*, 2.2.2

Poseidonios <Dünya'yı> beş <iklim> kuşağına bölme işini başlatanın Parmenides olduğunu söylüyor; ama o, tropikal kuşakların¹⁸ arasındaki sıcak kuşağı genişliğinin neredeyse iki katı büyüklüğünde göstermiş—ılıman kuşaklar yönünde tropikal kuşakların dışına taşacak şekilde.

D39. (A44a) Aetios, 3.11.4

Parmenides Dünya'nın yaşama ev sahipliği yaşayan bölgelerini iki kuşak olarak belirleyen ilk kişiydi: Tropikal kuşaklar.

D40. (< A1) Diogenes Laertios, 9.22

İnsanın oluşu ilkin Güneş'ten gelir; ama onda her şeyin kendilerinden oluştuğu sıcak ve soğuk bulunur.

D41. (< A51) Censorinus, *Doğumgünü*,¹⁹ 4.8

... aynı görüş birkaç istisna dışında Empedokles'ten ayrılmayan Elealı Parmenides'te de bulunur.

D42. (A53) Aetios, 5.7.2

Parmenides <için durum Empedokles'inkinin> tam tersi; erkekler yoğunundan daha çok pay aldıkları için kuzeyde gelişiyor, kadınlar ya da dişiler [thêlys]²⁰ ise seyreklikten/incelikten [araiotêta] ötürü günde.

D43. (< A52) Aristoteles, *Hayvanların Kısımları Üzerine*, 648a29–31

... Parmenides ve başkaları kadınların erkeklerden daha sıcak olduğunu söylüyor, bunu da kadınların sıcaktan ve kan fazlasından ötürü adet görmesine bağlıyorlar...

¹⁸ 23.5°-35° arasındaki astropika kuşakları [ing. subtropics] kastediliyor.

¹⁹ Lat. *De Die Natali*.

²⁰ Sözcüğün bir anlamı da ince, zarif.

D44. (< 24 A13) Cens. *Die nat.* 5.4

illud quoque ambiguum facit inter auctores opinionem, utrumne ex patris tantummodo semine partus nascatur [. . .] an etiam ex matris, quod [. . .] Parmenidi [. . .] visum est.

D45. (A53) Cens. *Die nat.* 5.2

Parmenides enim tum ex dextris tum e laevis partibus id ire putavit.

D46. (B17) Gal. *In Hipp. Epid.* 6.2.46, p. 119.12–15

τὸ μέντοι ἄρρεν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς μήτρας κύiskeσθαι καὶ ἄλλοι τῶν παλαιωτάτων ἀνδρῶν εἰρήκασιν. ὁ μὲν γὰρ Παρμενίδης οὕτως ἔφη, δεξιτεροῖσιν μὲν κούρους, λαιοῖσι δὲ κούρας.

D47. (< A53) Aët. 5.7.4

[. . .] Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά· εἰ δ' ἐναλλαγείη τὰ τῆς καταβολῆς, γίνεσθαι θήλεα.

D48. (A54) Cens. *Die nat.* 6.5

at inter se certare feminae et maris, et penes utrum victoria sit, eius habitum referri auctor est Parmenides.

D49. (B18) Cael. Aurel. *Tard. Pass.* 4.9.134–35

Parmenides libris, quos de natura scripsit, eventu inquit conceptionis molles aliquando seu subactos homines generari. [. . .]

femina, virque simul Veneris cum germina miscent,
venis informans diverso ex sanguine virtus
temperiem servans bene condita corpora fingit.
nam si virtutes permixto semine pugnent
nec faciant unam permixto in corpore dirae,
nascentem gemino vexabunt semine sexum.

D44. (< 24 A13) Censorinus, *Doğumgünü*, 5.4

Şu soru da uzmanlar arasında fikir ayrılığına yol açıyor: Çocuk yalnızca babanın tohumundan mı doğuyor... yoksa aynı zamanda anneninkinden de mi, tıpkı... Parmenides'in... görüşündeki gibi.

D45. (A53) Censorinus, *Doğumgünü*, 5.2

Parmenides <tohumun> bazen sağdan bazen soldan geldiğini düşündü.

D46. (B17) Galenos, *Hippokrates'in Salgın Hastalıklar'ına Şerh*, 6.2.46

Erkeğin rahmin sağ tarafından geldiği başka kadim kişiler tarafından da söylendi. Mesela Parmenides şöyle dedi: "Sağda oğlanlar, solda ise kızlar."

D47. (< A53) Aetios, 5.7.4

... Parmenides sağdan gelen <tohumlar> rahmin sağ kısmına, soldan gelenler de soluna taşınır; eğer bu taşınmanın yönü değişirse, dişi doğar.

D48. (A54) Censorinus, *Doğumgünü*, 6.5

Dişilerin ve erkeklerin <tohumlarının> birbiriyle mücadeleye giriştiği ve galip gelenin karakterinin üretildiği görüşünü savunan Parmenides'tir.

D49. (B18) Caelius Aurelianus, *Kronik Hastalıklar*,²¹ 4.9.134-35

Parmenides, doğa hakkındaki kitaplarında, döllenme sırasında bazen yumuşak ya da eslek erkeklerin oluştuğunu yazıyor...

Kadın ve erkek karıştırdığında Venüs'ün döllerini, damarlarındaki farklı kanlardan kaynak bulan oluşturuç güç doğru oranda karıştığında iyi biçimlenmiş bedenler oluşturur. Eğer tohumlar karıştıktan sonra güçler mücadeleyi sürdürürse ve karışıkları bedende *bir* olmazlarsa vahim, yenidoğanın cinsiyetine çift tohum bulaştırırlar.

²¹ Lat. *Chronicae Passiones*.

D50. (A54) Aët. 5.11.2

Παρμενίδης· ὅταν μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς μήτρας ὁ γόνος ἀποκριθῇ, τοῖς πατράσιν· ὅταν δ' ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ, ταῖς μητράσιν.

D51. (B16) Arist. *Metaph.* Γ5 1009b22–25; Theophr. *Sens.* 3

Ὡς γὰρ ἕκαστος ἔχει κράσιν μελέων πολυπλάγκτων, τὼς νόος ἀνθρώποισι παρίσταται· τὸ γὰρ αὐτὸ ἔστιν ὅπερ φρονέει μελέων φύσις ἀνθρώποισιν καὶ πᾶσιν καὶ παντί· τὸ γὰρ πλέον ἐστὶ νόημα.

D52. (< A46) Theophr. *Sens.* 1 et 3–4

[1] [. . .] Παρμενίδης [. . .] τῷ ὁμοίῳ [. . .]

[3] Παρμενίδης μὲν γὰρ ὅλως οὐδέν ἀφώρικεν ἀλλὰ μόνον ὅτι δυοῖν ὄντοιν στοιχείοιν κατὰ τὸ ὑπερβάλλον ἐστὶν ἡ γνῶσις. ἐὰν γὰρ ὑπεραίρη τὸ θερμὸν ἢ τὸ ψυχρόν, ἄλλην γίνεσθαι τὴν διάνοιαν, βελτίῳ δὲ καὶ καθαρωτέραν τὴν διὰ τὸ θερμὸν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταύτην δεῖσθαι τινος συμμετρίας [. . .]

[4] τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν ὡς ταὐτὸ λέγει, διὸ καὶ τὴν μνήμην καὶ τὴν λήθην ἀπὸ τούτων γίνεσθαι διὰ τῆς κράσεως [. . .]. ὅτι δὲ καὶ τῷ ἐναντίῳ καθ' αὐτὸ ποιεῖ τὴν αἴσθησιν φανερόν, ἐν οἷς φησι τὸν νεκρὸν φωτὸς μὲν καὶ θερμοῦ καὶ φωνῆς οὐκ αἰσθάνεσθαι διὰ τὴν ἐκλειψιν τοῦ πυρός, ψυχροῦ δὲ καὶ σιωπῆς καὶ τῶν ἐναντίων αἰσθάνεσθαι, καὶ ὅλως δὲ πᾶν τὸ ὄν ἔχειν τινὰ γνῶσιν [. . .].

D53.

a. (< A1) Diog. Laert. 9.22

καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν ταὐτὸν εἶναι, καθὰ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς Φυσικοῖς.

b. (< A45) Aët. 4.5.12

Παρμενίδης [. . .] ταὐτὸν νοῦν καὶ ψυχὴν [. . .].

D50. (A54) Aetios, 5.11.2

Parmenides: Çocuk rahmin sağ tarafından ayrıldığında, babaya; soldan ayrıldığında, anneye <çeker.>

D51. (B16) Aristoteles, *Meta fizik*, 1009b22-25; Theophrastos, *Duyular*, 3
Nasıl ki herkes sahip hareketli uzuvların karışımına,
akıl [*noos*] tutar insanları ayakta; ayrıdır çünkü
anlayan uzuvların doğası insanlar için,
hem her biri hem de hepsi için; dolu²² olan düşüncedir [*noêma*].

D52. (< A46) Theophrastos, *Duyu<m>lar*, 1, 3-4

[1] Parmenides <duyumsamayı> benzerle <açıklıyor.>

[3] Parmenides <duyumsamayı> bütünüyle tanımlamadı, yalnızca bilmenin [*gnôsis*] iki öğeden baskın gelen birine dayandığını söyledi. Zira eğer sıcak ya da soğuk baskın gelirse, zihin [*dianoia*] de başka hal almış, daha iyi ve daha saf olanı ise sıcaktan gelenmiş, ama bu dahi belli bir ölçü istemiş...

[4] Nitekim duyumsama ve anlamadan [*phronein*] aynıymış gibi konuşur, bu yüzden de anımsama ve unuttunun bunlardan çıktığını <söyler,> karışımından... Duyumsamayı karşıtlardan kendi başına <birine> attettiği de bir cesedin ateş eksikliğinden ötürü ışığı, sıcağı ya da sesi duyumsamadığını, ama soğuğu, sessizliği ve ilgili karşıtları duyumsadığını ve genel olarak her varolanın bir nevi bilmeye [*gnôsis*] sahip olduğunu söylediği yerlerde açık...

D53.

a. (< A1) Diogenes Laertios, 9.22

Theophrastos'un *Fizik*'inde belirttiğine göre, ruhla [*psykhê*] aklın [*nous*] ayrı olduğunu <düşünüyordu.>

b. (< A45) Aetios, 4.5.12

Parmenides ... <için> akıl ve ruh aynı şey...

²² Bkz. D8.29.

D54. (< A45) Aët. 4.3.4

Παρμενίδης [. . .] πυρώδη.

D55. (A45) Macr. *In Somn.* 1.14.20

Parmenides ex terra et igne

D56. (< A45) Aët. 4.5.5

Παρμενίδης [. . .] ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι.

D57. (< A47) Aët. 4.9.6

Παρμενίδης [. . .] παρὰ τὰς συμμετρίας τῶν πόρων τὰς κατὰ μέρος αἰσθήσεις γίνεσθαι τοῦ οἰκείου, τῶν αἰσθητῶν ἐκάστου ἐκάστη ἐναρμόττοντος.

D58. (< A50) Aët. 4.9.14

Παρμενίδης [. . .] ἐλλείψει τροφῆς τὴν ὀρεξιν.

D59. (< A46b) Tert. *An.* 43.2

[. . .] Parmenides refrigerationem.

D60. (A46a) Aët. 5.30.4

Παρμενίδου γῆρας γίνεσθαι παρὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ὑπόλειψιν.

D61. (cf. B13) Simpl. *In Phys.*, p. 39.19–20

[. . .] καὶ τὰς ψυχὰς πέμπειν ποτὲ μὲν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς εἰς τὸ ἀειδέες, ποτὲ δὲ ἀνάπαλιν φησιν.

D62. (B19) Simpl. *In Cael.*, p. 558.7–11

παραδούς δὲ τὴν τῶν αἰσθητῶν διακόσμησιν ἐπιήγαγε πάλιν·

Οὕτω τοι κατὰ δόξαν ἔφυ τάδε καὶ νυν ἔασι

καὶ μετέπειτ' ἀπὸ τοῦδε πελευτήσουσι τραφέντα·

τοῖς δ' ὄνομ' ἄνθρωποι κατέθεντ' ἐπίσημον ἐκάστω.

D54. (< A45) Aetios, 4.3.4

Parmenides ... <için ruh> ateşten bir şey.

D55. (A45) Macrobius, *Scipio'nun Rüyası*,²³ 1.14.20

Parmenides <için ruh> toprak ve ateşten <oluşuyordu.>

D56. (< A45) Aetios, 4.5.5

Parmenides ... <için ruh> bütünüyle göğüsteydi.

D57. (< A47) Aetios, 4.9.6

Parmenides ... <için> uygun <duyulurların> tikel duyumları gözeneklerin orantısına dayanıyormuş—her bir duyulurun her bir <gözeneğe> uymasıyla.

D58. (< A50) Aetios, 4.9.14

Parmenides ... <diyor ki> iştah [*oreksis*] besin eksikliğinden <geliyormuş.>

D59. (< A46b) Tertullianus, *Ruh Üzerine*, 43.2

... Parmenides <için uyku bir nevi> soğumaymış.

D60. (A46a) Aetios, 5.30.4

Parmenides'e göre yaşlılık sıcaklığın azalmasıyla oluyormuş.

D61. (bkz. B13) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 39.19–20

... <Parmenides> diyor ki <tanrı> ruhları bazen görünürden görünmeze gönderiyormuş, bazen de tersi yönde.

D62. (B19) Simplikios, *Gökyüzü Üzerine Şerhi*, 558.7–11

<Parmenides> duyulurların düzenini verdikten sonra, yeniden ekledi:

Böylece, <k/s>arıya göre, doğmuş bunlar ve varlar şimdi, büyüdükten sonra da sonları gelecek; her birine birer ayırt edici isim atamış insanlar.

²³ Lat. *Somnium Scipionis*.

R Fragmanları: Alımlanması

R1. (21 A25) Cic. Acad. 2.74

Parmenides Xenophanes minus bonis quamquam versibus sed tamen illi versibus increpant eorum adrogantiam quasi irati, qui cum sciri nihil possit audeant se scire dicere.

R2. Plut.

a. (< A15) Aud. poet. 2 16C

τὰ δ' Ἐμπεδοκλέους ἔπη καὶ Παρμενίδου [. . .] λόγοι εἰσὶ κεκηρημένοι παρὰ ποιητικῆς ὥσπερ ὄχημα τὸν ὄγκον καὶ τὸ μέτρον, ἵνα τὸ πεζὸν διαφύγῃσιν.

b. (< A16) Aud. 13 45A–B

μέμψαιτο δ' ἂν τις [. . .] Παρμενίδου [. . .] τὴν στιχοποιίαν [. . .].

R3. (> A20) Men. Rh. Div. epid.

a. pp. 333.12–14, 337.1–7

φυσικοὶ δὲ οἷους οἱ περὶ Παρμενίδην καὶ Ἐμπεδοκλέα ἐποίησαν, τίς ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος φύσις, τίς ἢ τοῦ Διός, παρατιθέμενοι [. . .] εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι, ὅταν Ἀπόλλωνος ὕμνον λέγοντες ἥλιον αὐτὸν εἶναι φάσκωμεν, καὶ περὶ τοῦ ἡλίου τῆς φύσεως διαλεγώμεθα, καὶ περὶ Ἥρας ὅτι ἀήρ, καὶ Ζεὺς τὸ θερμόν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὕμνοι φυσιολογικοί. καὶ χρῶνται δὲ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ Παρμενίδης τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀκριβῶς [. . .].

b. p. 337.9–13

αὐτῶν δὲ τῶν φυσικῶν οἱ μὲν ἐξηγητικοί, οἱ δὲ ἐν βραχεὶ προαγόμενοι· πλεῖστον γὰρ διαφέρει, ὥς εἰδότα ἀναμιμνήσκειν συμμέτρως, ἢ ὅλως ἀγνοοῦντα διδάσκειν. Παρμενίδης μὲν γὰρ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἐξηγοῦνται, Πλάτων δὲ ἐν βραχυτάτοις ἀνυμνεῖ.

R1. (21 A25) Cicero, *Academica Priora*, 2.74

Parmenides ve Ksenophanes, <Empedokles'inkiler> kadar güzel olmasa da, dizelerle yazmışlar ve hiçbir şeyin bilinmeyeceği yerde bildiğini iddia edenlerin ukalalığına neredeyse öfkeyle hücum etmişler.

R2. Plutarkhos

a. (< A15) *Genç Adam Nasıl Şiir Çalışmalı?* 2 16C

Empedokles ve Parmenides'in dizeleri... afili tarzını ve ölçüsünü yavanlıktan kaçınmak için bir araç olarak şiir sanatından almış sözler.

b. (< A16) *Nasıl Dinlemeli?* 13 45A–B

Parmenides... şiir yazma becerisi bakımından alay konusu olabilir-di...

R3. (> A20) Retorikçi Menandros, *Gösterşli Konuşmalara Dair*

a. 333.12–14, 337.1–7

Parmenides ve Empedokles'in <ve> takipçilerinin yazdığı, Apollon'un doğasının ne, Zeus'un kim olduğunu açıklayan... <ilâhiler> doğaya ilişkin [*physikos*] ilâhilerdir... Apollon'a bu gibi bir ilâhi okuduğumuzda onun Güneş olduğunu söyler, Güneş'in doğasını tartışırız, Hera'ya "hava" der, Zeus'u "sıcak" sayarız, en nihayetinde bu gibi ilâhiler doğa felsefesine ilişkin ya da fizyolojik [*physiologikos*] ilahilerdir. Parmenides ve Empedokles bu belirgin tarzı kullanırlar...

b. 337.9–13

Doğa filozoflarının bazıları açıklayıcı bir tarzı benimsemiş, bazıları da kısa ve öz ilerlemişlerdir. Ne de olsa zaten bilene kararında bir hatırlatma yapmakla bütünüyle bilmeyene öğretmek arasında büyük fark vardır. Nitekim Parmenides ve Empedokles açıklar, Platon kısaca hatırlatır.

R4. (> A18) Procl. *In Parm.*, p. 665.12–21

[. . .] καὶ αὐτὸς ὁ Παρμενίδης ἐν τῇ ποιήσει, καίτοι δι' αὐτὸ δῆπου τὸ ποιητικὸν εἶδος χρῆσθαι μεταφοραῖς ὀνομάτων καὶ σχήμασι καὶ τροπαῖς ὀφείλων, ὅμως τὸ ἀκαλλώπιστον καὶ ἰσχνὸν καὶ καθαρὸν εἶδος τῆς ἀπαγγελίας ἠσπάσατο· δηλοῖ δὲ τοῦτο ἐν τοῖς τοιούτοις·

ἔὼν γὰρ ἔόντι πελάζει· [D8.30]

καὶ πάλιν·

ἐπεὶ νῦν ἔστιν ὁμοῦ· [D8.10]

καὶ πάλιν·

οὔτε τι μείζον οὔτε τι βαιότερον πελέναι χρεὼν ἐστι. [D8.49-50]

καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον· ὥστε μᾶλλον πεζὸν εἶναι δοκεῖν ἢ ποιητικὸν λόγον.

R5. Simpl. *In Phys.*

a. (≠ DK) p. 7.1–3

Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος καὶ ὁ τούτου μαθητὴς Παρμενίδης καὶ οἱ Πυθαγόρειοι τελεωτάτην μὲν περὶ τε τῶν φυσικῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τὴν φύσιν, ἀλλ' αἰνιγματώδη τὴν ἑαυτῶν φιλοσοφίαν παραδεδώκασιν.

b. (> A20) pp. 146.29–147.7

εἰ δ' "εὐκύκλου σφαίρης ἐναλίγκιον ὄγκῳ" [D8.48] τὸ ἐν ὃν φησι, μὴ θαυμάσης· διὰ γὰρ τὴν ποιήσιν καὶ μυθικοῦ τινος παράπτεται πλάσματος. τί οὖν διέφερε τοῦτο εἰπεῖν ἢ ὡς Ὀρφεὺς εἶπεν "ὠεὸν ἀργύφειον"; καὶ δῆλον ὅτι τινὰ μὲν τῶν εἰρημένων ὀλοσχερέστερον λεγόμενα καὶ ἄλλοις ἐφαρμόττει τοῖς μετ' αὐτό· ὥσπερ τὸ "ἀγένητον καὶ ἀνώλεθρον" [D8.8] καὶ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ νοῖ προσήκει καὶ τὸ "ἀκίνητον" [D8.31, 43] καὶ "ἐν ταυτῷ μένον" [D8.34] τῷ νοῖ· πάντα δὲ ἅμα καὶ εἰλικρινῶς ἀκουόμενα ἐκείνῳ πρέπει. κἂν γὰρ κατὰ τι σημαινόμενον ἀγένητός ἐστιν ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς, ἀλλὰ πρὸς τοῦ νοητοῦ παρήχθη.

R6. (< A5) Plat. *Theaet.* 183e

Παρμενίδης δέ μοι φαίνεται, τὸ τοῦ Ὀμήρου, "αἰδοῖός τέ μοι" εἶναι ἅμα "δεινός τε."

R4. (> A18) Proklos, *Platon'un Parmenides'inin Şerhi*, 665.12–21

Parmenides, şiirinde —şiir formundan ötürü mazmunlar, söz sanatları ve kinayeler kullanmaya mecbur olmasına rağmen— en süssüz, kuru ve düz ifade biçimini benimsedi. Bu, şu gibi <dizelerde> açık: “varolan yapışır varolana” (D8, 30)

ve yine:

“madem hâlihazırda vardır <evren> hemhâl” (D8, 10)

ve yine:

“zorunlu daha büyük ya da küçük bir şey olmaması” (D8, 49-50)

vb. tüm <dizeler.> O halde <Parmenides'in dilinin> şiirsel [*poiêtikon*] olmaktan ziyade yavan [*pezon*] olduğu görülüyor.

R5. Simplikios, *Fizik Şerhi*

a. (≠ DK) 7.1–3

Kolophonlu Ksenophanes, onun öğrencisi Parmenides ve Pythagorasçılar doğa ve doğanın ötesine dair mükemmel [*teleôtatos*], ama biraz da esrarengiz [*ainigmatôdês*] bir felsefe mirası bıraktılar.

b. (> A20) 146.29–147.7

Eğer bir olan için “yusuvarlak küre yığını gibi” (D8, 48) derse, şaşırmayın; şiir yazdığı için *mitik* bir kurguya başvuruyor. Peki, bunu söylemenin Orpheus gibi “parlak gümüş yumurta” demekten ne farkı var? Belli ki söylediklerinin bazıları daha genel ifade edilmiş ve onunla¹ birlikte gelenlere de uyuyor; tıpkı “doğmamıştır ve yok olmaz” (D8, 8) <ifadesinin> ruh ve akıl için de, “hareketsizdir” (D8, 31, 43) ve “aynıda kalarak” (D8, 34) <ifadelerinin> ise akıl için de geçerli olması gibi; aslında <bu ifadelerin> hepsi, birlikte ve katışıksız işitildiğinde, öncekine² uyar. Zira eğer belli bir anlamda ruh ve akıl doğmamış olsa bile, akledilir/düşünülür olana dayanarak <bu terimler> ortaya atılır.

R6. (< A5) Platon, *Theaitetos*, 183e

Parmenides bana Homeros'un sözleriyle “saygıdeğer ve korkutucu” görünüyor.

¹ Bir ile.

² Bire.

R7. (> A14) Simpl. *In Cael.*, p. 556.24–27, 28–30

καὶ τί κωλύει, φαίη ἄν τις, μὴ λέγεσθαι φυσικοὺς ἐκείνους μηδὲ ὡς φυσικοὺς εὐθύνεσθαι; ἢ ὅτι Περί φύσεως ἐπέγραφον τὰ συγγράμματα καὶ Μέλισσος καὶ Παρμενίδης; [. . .] καὶ γὰρ [. . .] καὶ τὴν τῶν ὄντων φύσιν λέγομεν, καὶ μέντοι οὐ περὶ τῶν ὑπὲρ φύσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς συγγράμμασι διελέγοντο, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως οὐ παρηγοῦντο Περί φύσεως ἐπιγράφειν.

R8. (cf. ad B1) Sext. *Adv. Math.* 7.112–14

ἐν τούτοις γὰρ [D4] ὁ Παρμενίδης ἵππους μὲν φησιν αὐτὸν **φέρειν** [v. 1] τὰς ἀλόγους τῆς ψυχῆς ὁρμάς τε καὶ ὁρέξεις, κατὰ δὲ **τὴν πολύφημον ὁδὸν τοῦ δαίμονος** [v. 2–3], πορεύεσθαι τὴν κατὰ τὸν φιλόσοφον λόγον θεωρίαν, ὅς λόγος προπομποῦ δαίμονος τρόπον ἐπὶ τὴν ἀπάντων ὁδηγεῖ γνῶσιν.

κούρας [v. 5] δ' αὐτοῦ προάγειν τὰς αἰσθήσεις, ὧν τὰς μὲν ἀκοὰς αἰνίττεται ἐν τῷ λέγειν **δοιοῖς γὰρ ἐπείγετο δινωτοῖσι κύκλοις** [v. 7–8], τουτέστι τοῖς τῶν ὠτῶν, τὴν φωνὴν δι' ὧν καταδέχονται, τὰς δὲ ὁράσεις **Ἡλιάδας κούρας** κέκληκε, **δῶματα μὲν Νυκτὸς ἀπολιπούσας, ἐς <δὲ> φάος ὠσαμένας** [v. 9–10], διὰ τὸ μὴ χωρὶς φωτὸς γίνεσθαι τὴν χρῆσιν αὐτῶν.

ἐπὶ δὲ **τὴν πολύποιον** [v. 14] ἐλθεῖν Δίκην καὶ ἔχουσιν **κληϊδας ἀμοιβούς** [v. 14], τὴν διάνοιαν ἀσφαλεῖς ἔχουσιν τὰς τῶν πραγμάτων καταλήψεις. ἥτις αὐτὸν ὑποδεξαμένη ἐπαγγέλλεται δύο ταῦτα διδάξειν, **ἡμὲν Ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεμεῖς ἦτορ** [v. 29], ὅπερ ἐστὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης ἀμετακίνητον βῆμα, ἕτερον δὲ **βροτῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἐν πίστις ἀληθείης** [v. 30], τουτέστι τὸ ἐν δόξῃ κείμενον πᾶν, ὅτι ἦν ἀβέβαιον.

καὶ ἐπὶ τέλει προσδιασαφεῖ τὸ μὴ δεῖν ταῖς αἰσθήσεσι προσέχειν ἀλλὰ τῷ λόγῳ· **μὴ γάρ σε, φησὶν, ἔθος πολύπειρον ὁδὸν κάτα τήνδε βιάσθω νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἡχῆεσαν ἀκουήν καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύπειρον ἔλεγχον ἐξ ἐμέθεν ῥηθέντα.** [D8.3–6a]

ἀλλ' οὗτος μὲν καὶ αὐτός, ὡς ἐκ τῶν εἰρημένων συμφανές, τὸν ἐπιστημονικὸν λόγον κανόνα τῆς ἐν τοῖς οὐσιν ἀληθείας ἀναγορεύσας ἀπέστη τῆς τῶν αἰσθήσεων ἐπιστάσεως.

R7. (> A14) Simplikios, *Gökyüzü Üzerine Şerhi*, 556.24–27, 28–30

Onlara doğa filozofları demenin ve onları doğa filozofları olarak düzeltmenin [*euthynesthai*] ne mahzuru olduğu söylenebilir ki? Hem Melissos hem Parmenides yazdıklarını *Doğa Hakkında* adı altında toplamadı mı? ... varolanların doğasından da konuşabiliriz sonuçta. Onlar da bu eserlerde yalnızca doğal varolanların ötesindeki şeyleri değil, ama aynı zamanda doğal varolanları da tartıştılar. Herhalde yazılarına *Doğa Hakkında* demekten kaçınmamalarının nedeni de buydu.

R8. (bkz. B1) Sekstos Empeirikos, *Bilginlere Karşı*, 7.112–14

Bu dizelerde (D4), Parmenides'in atların kendisini "taşıması"ndan (D4, 1) kastı ruhun akıldan bağımsız itkileri [*hormê*] ve iştahları. "Tanrıçanın efsanevi yolu" (D4, 2-3) boyunca ilerleyen de felsefi akla uygun düşen kuram [*theôria*]*—*sözü [*logos*] her şeyin bilgisine götüren bir rehber.

Ona eşlik eden "bakireler" (D4, 5) ise duyular [*aisthêsis*], ki bunun ipucunu "iki yuvarlak teker tarafından sürülüyordu" (D4, 7-8) diyerek, iştme üzerinden verir—yani sesin işitildiği kulaklar. Görme <organları> içinse "Güneş'in bakireleri" demiştir, bir yandan "Karanlığın sarayını" geride bırakan, diğer yandan da "ışığa doğru yol alan" (D4, 9-10), <gözler de> ışık olmadan çalışır hale gelmiyor sonuçta.

Sonra, "ceza yağdıran" ve "anahtarları elinde tutan" *Dikê*'ye gelinir (D4, 14), yani şeylerin kesin kavrayışlarını taşıyan zihne [*dianoia*]. Onu buyur ettikten sonra, <tanrıça> ona iki şey öğretmeyi vaat eder, "Hakikatin ikna edici sarsılmaz yüreğini" (D4, 29), yani bilginin kararlı zeminini, ayrıca "fanilerin içinde doğru inanç olmayan <anılarını" (D4, 30), yani kanıda yatan, kesin olmayan her şeyi.

Sonunda da "ne alışkanlık bu kanıksanmış yola mecbur bıraksın seni, ne de bel bağla bulanık göze, uğuldayan kulağa, dile; birbirinden ayır *logos* ile safsatayı, benim söylediklerimden hareketle" (D8, 3-6a) diyerek, duyumlara bel bağlamamak, akla [*logos*] dayanmak gerektiğini ilan eder.

Söylenenlerden de görüleceği üzere, dikkati duylardan uzaklaştırarak, bilimsel aklı [*epistêmonikon logon*] varolanların hakikatinin ölçütü yapan <Parmenides'in> ta kendisiydi.

R9. (≠ DK) Herm. Alex. in *Phaedr.* 2.11, p. 127.31–33

οὐ πρῶτος δὲ ὁ Πλάτων ἡνίοχον καὶ ἵππους παρέλαβεν, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ οἱ ἐνθεοὶ τῶν ποιητῶν, Ὅμηρος, Ὀρφεύς, Παρμενίδης· ἀλλ' ὑπ' ἐκείνων μὲν ἅτε ἐνθέων ἄνευ αἰτίας εἰρηται ἐνθουσιῶντες γὰρ ἔλεγον [. . .].

R10.

a. (≠ DK) Porph. *Antr.* 23

τῶν δύο πυλῶν τούτων μεμνήσθαι καὶ Παρμενίδην ἐν τῷ Φυσικῷ φησὶ [. . .].

b. (≠ DK) Procl. In *Parm.*, p. 640.26–28

[. . .] ἐκεῖνο δὲ πρεσβυτικῆς εἶναι διανοίας καθορᾶν καὶ οὐδὲ ἀνθρωπίνης, ὡς ἐν τοῖς ποιήμασι φησιν, ἀλλὰ νύμφης ὑψιπύλης τινός.

R11. (cf. ad B8) Arist. *Phys.* 1.5 188a19–22

πάντες δὴ τάναντία ἀρχὰς ποιοῦσιν οἳ τε λέγοντες ὅτι ἐν τὸ πᾶν καὶ μὴ κινούμενον (καὶ γὰρ Παρμενίδης θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀρχὰς ποιεῖ, ταῦτα δὲ προσαγορεύει πῦρ καὶ γῆν) [. . .].

R12. (> A24) Arist. *Metaph.* A5 986b27–987a2

[. . .] Παρμενίδης δὲ μᾶλλον βλέπων ἔοικέ που λέγειν· παρὰ γὰρ τὸ ὄν τὸ μὴ ὄν οὐθὲν ἀξίων εἶναι, ἐξ ἀνάγκης ἐν οἵεται εἶναι τὸ ὄν καὶ ἄλλο οὐθὲν [. . .], ἀναγκαζόμενος δ' ἀκολουθεῖν τοῖς φαινομένοις, καὶ τὸ ἐν μὲν κατὰ τὸν λόγον πλείω δὲ κατὰ τὴν αἴσθησιν ὑπολαμβάνων εἶναι, δύο τὰς αἰτίας καὶ δύο τὰς ἀρχὰς πάλιν τίθησι, θερμὸν καὶ ψυχρὸν, οἷον πῦρ καὶ γῆν λέγων· τούτων δὲ τὸ μὲν κατὰ τὸ ὄν τὸ θερμὸν τάττει θάτερον δὲ κατὰ τὸ μὴ ὄν.

R13. (< A7) Alex. In *Metaph.*, p. 31.7–14

περὶ Παρμενίδου καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ Θεόφραστος ἐν τῷ πρώτῳ Περι τῶν φυσικῶν οὕτως λέγει “τούτῳ δὲ ἐπιγενόμενος Παρμενίδης [. . .] ἐπ' ἀμφοτέρας ἦλθε τὰς ὁδοὺς. καὶ γὰρ ὡς αἰδιὸν ἐστὶ τὸ πᾶν ἀποφαίνεται καὶ γένεσιν ἀποδιδόναι πειρᾶται τῶν ὄντων, οὐχ ὁμοίως περὶ ἀμφοτέρων δοξάζων, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν μὲν ἐν τὸ πᾶν καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδὲς ὑπολαμβάνων, κατὰ δόξαν δὲ τῶν πολλῶν εἰς τὸ γένεσιν ἀποδοῦναι τῶν φαινομένων δύο ποιῶν τὰς ἀρχὰς, πῦρ καὶ γῆν, τὸ μὲν ὡς ὕλην τὸ δὲ ὡς αἴτιον καὶ ποιοῦν.”

R9. (≠ DK) İskenderiyeli Hermeias, *Phaidros Şerhi*, 2.11

Sürücü ve atları ilk kullanan Platon değildi,³ ondan önce, Homeros, Orpheus, Parmenides gibi tanrısal şairler vardı; ancak bunlar işleminde tanrısalılık barındırdıkları için nedenlerden söz etmediler; nede olsa tanrısal esine tabi olarak konuşuyorlardı...

R10.

a. (≠ DK) Porphyrios, *Nymphêlerin Mağarası*, 23

... Parmenides'in de *Fizik*'inde bu iki geçide⁴ değindiğini söylüyor...

b. (≠ DK) Proklos, *Platon'un Parmenides'inin Şerhi*, 640.26–28

... bunu görmek yaşlı bir zihnin ve insandan ziyade, <Parmenides'in> şiirinde dediği gibi, yüce geçidin bekçisi bir tanrıçanın [*nymphê*] işi.

R11. (bkz. B8) Aristoteles, *Fizik*, 188a19–22

Hepsi karşıtları ilke yapıyor, hem her şeyin ya da evrenin [*pan*] bir ve hareketsiz olduğunu söyleyenler (Parmenides sıcakla soğuğu ilke yapıyor, bunlara da ateş ve toprak diyor) ...

R12. (> A24) Aristoteles, *Metafizik*, 986b27–987a2

... Parmenides ise daha bir bakarak konuşuyor görünür. Zira varolanın dışında "var olmayan"ı hiçbir şekilde var olmaya uygun bulmadığı için, zorunlu olarak varolanın bir olduğunu düşündü... ama görünüşleri takip etmeye zorlandığı ve varolanın ifade bakımından bir olsa da duyumsama bakımından birden fazla olduğunu kabul ettiği için, bu sefer iki neden ve iki ilke ortaya koydu, sıcak ve soğuk, ateş ve toprak dercesine; bunlardan sıcak olanı varolanın altına yerleştirdi, öbürünü ise var olmayanın.

R13. (< A7) Aphrodisiaslı Alexandros, *Metafizik Şerhi*, 31.7–14

Parmenides ve onun görüşü hakkında Theophrastos da *Fizik*'inin ilk kitabında şöyle konuşuyor: "<Ksenophanes'in> ardından gelen Parmenides... iki yolu da tuttu. Nitekim hem evrenin ezeli olduğunu <söyledi> hem de varolanların oluşunu/kökenini [*genesis*] vermeye çalıştı, iki yol için de benzer kanılar oluşturmadı. Hakikat bakımından evreni bir, doğmamış ve küre biçiminde saydı, ama görünüşlerin oluşunu açıklamak için de çoğunluğun görüşünü kabul etti ve iki ilke ortaya koydu, ateş ve toprak, biri madde olarak, diğeri de neden ve fail [*poioun*]."

³ Platon, *Phaidros*, 246a.

⁴ Homeros, *Odyseia*, 13.109–112.

R14. (≠ DK) Procl. *In Tim.* 2.105a–b

πρότερον μὲν δύο ἡγούμενα ἐποίει, νοητὸν καὶ γενητὸν ἢ παράδειγμα καὶ εἰκόνα, καὶ δύο τούτοις ἀνάλογον ἐλάμβανεν, ἐπιστήμην καὶ εἰκοτολογίαν ἢ ἀλήθειαν καὶ πίστιν· ὡς ἀλήθειαν πρὸς τὸ νοητὸν παράδειγμα, οὕτω πίστιν πρὸς τὴν γενητὴν εἰκόνα. [. . .] ὁ δέ γε Παρμενίδης, καίτοι διὰ ποιήσιν ἀσαφὲς ὦν, ὅμως καὶ αὐτὸς ταῦτα ἐνδεικνύμενός φησιν [. . . =D4.29-30, D6.1-8a].

R15. (≠ DK) Procl. *In Tim.* 2.77c

[. . .] καὶ ὁ ἐν <τοῖς ἔπεσι> Παρμενίδης τὴν περὶ τῶν αἰσθητῶν πραγματείαν διὰ τοῦτο Πρὸς Δόξαν ἐπέγραψεν ὡς τῶν αἰσθητῶν δοξαστῶν ὄντων κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν.

R16. (cf. ad B1, B19) Simpl. *In Cael.*, pp. 557.20–558.18

[. . .] οἱ δὲ ἄνδρες ἐκεῖνοι διττὴν ὑπόστασιν ὑπετίθεντο, τὴν μὲν τοῦ ὄντως ὄντος τοῦ νοητοῦ, τὴν δὲ τοῦ γινομένου τοῦ αἰσθητοῦ, ὅπερ οὐκ ἡξίου καλεῖν ὄν ἀπλῶς, ἀλλὰ δοκοῦν ὄν· διὸ περὶ τὸ ὄν ἀλήθειαν εἶναι φησι, περὶ δὲ τὸ γινόμενον δόξαν. λέγει γοῦν ὁ Παρμενίδης [. . . =D4.28–32]· ἀλλὰ καὶ συμπληρώσας τὸν περὶ τοῦ ὄντως ὄντος λόγον καὶ μέλλων περὶ τῶν αἰσθητῶν διδάσκειν ἐπήγαγεν· [. . . =D8.55–57]· παραδοὺς δὲ τὴν τῶν αἰσθητῶν διακόσμησιν ἐπήγαγε πάλιν [. . . =D62].

R17. (A34) Simpl. *In Phys.*, p. 39.10–12

δοξαστὸν οὖν καὶ ἀπατηλὸν [D8.57] τοῦτον καλεῖ τὸν λόγον [D8.55–66] οὐχ ὡς ψευδῇ ἀπλῶς, ἀλλ’ ὡς ἀπὸ τῆς νοητῆς ἀληθείας εἰς τὸ φαινόμενον καὶ δοκοῦν τὸ αἰσθητὸν ἐκπεπτωκότα.

R18. (cf. ad B8) Simpl. *In Phys.*, p. 179.31–33

καὶ γὰρ οἱ ἐν τὸ ὄν καὶ ἀκίνητον λέγοντες, ὥσπερ Παρμενίδης, καὶ οὗτοι τῶν φυσικῶν ἐναντίας ποιοῦσι τὰς ἀρχάς. καὶ γὰρ οὗτος ἐν τοῖς πρὸς δόξαν θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀρχάς ποιεῖ. ταῦτα δὲ προσαγορεύει πῦρ καὶ γῆν καὶ φῶς καὶ νύκτα ἤτοι σκότος. λέγει γὰρ μετὰ τὰ περὶ ἀληθείας [. . . = D8.58–64, D13].

R14. (# DK) Procl. In Tim. 2.105a–b

<Platon> önce iki hâkim <ilke> koydu, akledilir/düşünülür [noêton] ve türemiş [genêton] olan, ya da ilk örnek [paradeigma] ve imge [eikon], ve iki şeyi bunlara benzer kabul etti, bilgi [epistêmê] ve tahmini [eikotologia], ya da hakikat ve inancı [pistis]. Hakikati akledilir olan ve ilk örnekle, inancı da türemiş imgeyle <eşleştirdi.> ... Oysa Parmenides, kendini şiirle ifade ettiği için biraz kapalı da olsa, "...” (D4, 29-30) <sonra da> "...” (D6, 1-8a) diyerek bunlara zaten işaret etmiştir.

R15. (# DK) Proklos, Timaios Şerhi, 2.77c

... Parmenides de <şiirlerinde> duyumsamayı konu edindiği kısımlara bu yüzden *Kanıya Karşı* adını vermiş, yani duyulurlar doğaları gereği kanıya konu olduğu için.

R16. (bkz. B1, B19) Simplikios, Gökyüzü Üzerine Şerhi, 557.20–558.18

... Bu adamlar iki varlık düzeyi [hypostasis]⁵ kabul ettiler, biri gerçek varolanın <yani> akledilir olanınki, öbürüyse oluşanınki <yani> duyulur olanınki, ki bunu mutlak anlamda [haplôs] “varolan” demeye lââyık görmediler, “görünürde olan” [dokoun on] <dediler.> Bu yüzden de varolana ilişkin olanın hakikat olduğunu, oluşan hakkındaki ise kanı olduğunu söylediler. En azından Parmenides “...” (D4, 28-32) diyor. Gerçek varolan hakkındaki sözlerini bağladıktan ve duyulurları açıklamaya hazırlandıktan sonra da “...” (D8, 55-57) <dezelerini> ekliyor. Duyulurların düzenini aktardıktan sonra da yine ekliyor: “...” (D62)

R17. (A34) Simplikios, Fizik Şerhi, 39.10–12

Bu sözlere (D8, 55-66) “kanıya konu” ve “aldatıcı” diyor, mutlak yanlış anlamında değil de, akledilir hakikatten görünüşlere ve görünenlere, <yani> duyulura kaydığı için.

R18. (bkz. B8) Simplikios, Fizik Şerhi, 179.31–33

Parmenides gibi varoların bir ve hareketsiz olduğunu söyleyenler de karşıtları doğal şeylerin ilkesi yapıyor. Nitekim <Parmenides şiirinin> *Kanıya Karşı* bölümünde sıcakla soğuğu ilke yapıyor. Ama bunlara ateşle toprak ve ışıkla gece yahut karanlık diyor. Nitekim hakikate ilişkin bölümden sonra “...” (D8, 58-64, D13) diye konuşuyor.

⁵ Burada bağlam gereği “varlık düzeyi” şeklinde karşılanan *hypostasis* “temel, esas; cevher, öz, esas; madde; yaratık, öz, nitelik, mahiyet; sarsılmazlık; iyimsizlik” anlamlarındadır. Ayrıntısı için bkz. Erdal Yıldız. *Sanattan Hakikate* (İstanbul: Dergâh, 2017), s. 66.

R19. (≠ DK) Arist. *Phys.* 1.8 191a24–33

ζητοῦντες γὰρ οἱ κατὰ φιλοσοφίαν πρῶτοι τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐξετράπησαν οἷον ὁδὸν τινα ἄλλην ἀπωσθέντες ὑπὸ ἀπειρίας, καὶ φασιν οὔτε γίγνεσθαι τῶν ὄντων οὐδὲν οὔτε φθείρεσθαι διὰ τὸ ἀναγκαῖον μὲν εἶναι γίγνεσθαι τὸ γιγνόμενον ἢ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος, ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων ἀδύνατον εἶναι· οὔτε γὰρ τὸ ὄν γίγνεσθαι (εἶναι γὰρ ἤδη) ἐκ τε μὴ ὄντος οὐδὲν ἂν γενέσθαι· ὑποκεῖσθαι γὰρ τι δεῖν. καὶ οὕτω δὴ τὸ ἐφεξῆς συμβαῖνον αὖξοντες οὐδ' εἶναι πολλά φασιν ἀλλὰ μόνον αὐτὸ τὸ ὄν.

R20. (≠ DK) Simpl. *In Cael.*, p. 136.30–137.2

τὸ γὰρ γινόμενον καὶ ὡς ἐξ ὑποκειμένου νομίζοντες γίνεσθαι καὶ ὑπὸ ποιητικοῦ αἰτίου εἰκότως ἔλεγον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος μὴδὲν γίνεσθαι μήτε ὡς ἐκ στοιχείου μήτε ὡς ἐκ ποιητικοῦ αἰτίου. καὶ γὰρ Παρμενίδης ὁ πρῶτος, ὦν ἀκοῇ ἴσμεν, τοῦτον τὸν λόγον ἐρωτῶν ἐν τοῖς ἔπεσι περὶ τοῦ ἀγέννητον εἶναι τὸ ὄν τάδε γέγραφε· [... = D8.11b–14a].

R21. (cf. ad B8) Simpl. *In Phys.*, p. 78.24–29

ταῦτα δὴ περὶ τοῦ κυρίως ὄντος λέγων ἐναργῶς ἀποδείκνυσιν, ὅτι ἀγέννητον τοῦτο τὸ ὄν· οὔτε γὰρ ἐξ ὄντος, οὐ γὰρ προὑπῆρχεν ἄλλο ὄν· οὔτε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, οὐδὲ γὰρ ἔστι τὸ μὴ ὄν. καὶ διὰ τί δὴ τότε, ἀλλὰ μὴ καὶ πρότερον ἢ ὕστερον ἐγένετο; ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τοῦ πῇ μὲν ὄντος πῇ δὲ μὴ ὄντος, ὡς τὸ γενητὸν γίνεται· οὐ γὰρ ἂν τοῦ ἀπλῶς ὄντος προὑπάρχῃ τὸ πῇ μὲν ὄν πῇ δὲ μὴ ὄν, ἀλλὰ μετ' αὐτὸ ὑφέστηκε.

R22. (≠ DK) Arist. *Phys.* 1.2 184b15–17

ἀνάγκη δ' ἥτοι μίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἢ πλείους, καὶ εἰ μίαν, ἥτοι ἀκίνητον, ὥς φησι Παρμενίδης καὶ Μέλισσος, ἢ κινουμένην, ὥσπερ οἱ φυσικοί [...].

R19. (≠ DK) Aristoteles, *Fizik*, 191a24–33

Hakikati ve varolanların doğasını felsefece ilk arayanlar deneyimsizliklerinden ötürü yollarını şaşırdılar ve “varolanlar ne oluşur ne de bozular, çünkü oluşanın ya [i] varolandan ya da [ii] var olmayandan oluşması zorunlu, ama bunların her ikisi de imkânsız, nitekim [i] varolan oluşmaz (ne de olsa zaten vardı), [ii] var olmayandan da hiçbir şey oluşmaz, çünkü bir taşıyıcının olması gerekir” dediler. Bu şekilde ilerleyip çokluğun olmadığı, daha ziyade sadece varolanın kendisinin var olduğu sonucuna vardılar.

R20. (≠ DK) Simplikios, *Gökyüzü Üzerine Şerhi*, 136.30–137.2

Oluşan bir şeyin bir taşıyıcıdan [*hypokeimenon*] ve bir fail nedenden oluştuğunu düşünenlerin, ister öge olarak ele alınsın ister fail neden olarak, var olmayandan hiçbir şeyin oluşmayacağını söylemiş olmaları makul. Dizelerinde varolanın doğmamış olup olmadığı sorusunu soran ilk kişi olduğunu duyup bildiğimiz Parmenides de şöyle yazmış: “...” (D8, 11b-14a).

R21. (bkz. B8) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 78.24–29

Esas anlamıyla varolan hakkında bunları (D8, 8-19) söyleyerek bu varolanın doğmamış olduğunu açıkça gösterir; zira ne varolandan <oluşmuş olabilir,> çünkü önceden bulunan başka bir şey yoktur, ne de var olmayandan, en nihayetinde var olmayan yoktur. Ayrıca neden önce ya da sonra değil de tam da o zaman doğmuş olsun ki? Kaldı ki, oluşanın oluşması gibi,⁶ bir anlamda olan bir anlamda olmayan bir şeyden de olamaz; çünkü bir anlamda olan bir anlamda olmayan bir şey mutlak anlamda var olan bir şeyden önce bulunmaz, ondan sonra ortaya çıkar.

R22. (≠ DK) Aristoteles, *Fizik*, 184b15–17

İlkenin *bir* ya da çok olması şart, eğer *birse*, ya Parmenides ve Melissos’un dediği gibi hareketsizdir, ya da doğa filozoflarının söylediği gibi hareketli...

⁶ Burada oluşanın oluşmasından kasıt bir varolanda gücül olarak bulunan bir şeyin açığa çıkma süreci, bir imkânın gerçekleşmesi.

R23. (≠ DK) Plat. *Parm.* 128a–b

[ΣΩ.] σὺ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ποιήμασιν ἐν φῆς εἶναι τὸ πᾶν, καὶ τούτων τεκμήρια παρέχει καλῶς τε καὶ εὖ.

R24. (cf. ad B8) Plat. *Theaet.* 180d–e

[ΣΩ.] ὀλίγου δὲ ἐπελαθόμεν, ὦ Θεόδωρε, ὅτι ἄλλοι αὐτὰναντία τούτοις ἀπεφάναντο, **τοῖον ἀκίνητον τελέθει τῷ παντὶ ὄνομ' εἶναι†** καὶ ἄλλα ὅσα Μέλισσοί τε καὶ Παρμενίδαι ἐναντιούμενοι πᾶσι τούτοις δισχυρίζονται, ὥς ἐν τε πάντα ἐστὶ καὶ ἔστηκεν αὐτὸ ἐν αὐτῷ οὐκ ἔχον χώραν ἐν ἣ κινεῖται.

R25.

a. (< A26) Plat. *Theaet.* 181a

[ΣΩ.] [. . .] οἱ τοῦ ὅλου στασιῶται [. . .].

b. (≠ DK) Schol. in Plat. *Theaet.* ad 181a

‘στασιῶται’ γλυκεῖα λέξις καὶ ἐγκωμιαστικὴ τῶν ἀμφὶ Παρμενίδην.

R26. (cf. ad B8) Plat. *Soph.* 244d–e

[ΞΕ.] τί δέ; τὸ ὅλον ἕτερον τοῦ ὄντος ἐνός ἢ ταὐτὸν φήσουσι τούτω;

[ΘΕ.] πῶς γὰρ οὐ φήσουσί τε καὶ φασίν;

[ΞΕ.] εἰ τοίνυν ὅλον ἐστίν, ὥσπερ καὶ Παρμενίδης λέγει [. . . = D8.48–50], τοιοῦτόν γε ὄν τὸ ὄν μέσον τε καὶ ἔσχατα ἔχει, ταῦτα δὲ ἔχον πᾶσα ἀνάγκη μέρη ἔχειν.

R27. (< A28) Simplicius. *In Phys.*, p. 115.11–14

τὸν Παρμενίδου λόγον, ὥς ὁ Ἀλέξανδρος ἱστορεῖ, ὁ μὲν Θεόφραστος οὕτως ἐκτίθεται ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Φυσικῆς ἱστορίας· “τὸ παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν· τὸ οὐκ ὄν οὐδέν· ἐν ἅρα τὸ ὄν”, Εὐδημος δὲ οὕτως “τὸ παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν, ἀλλὰ καὶ μοναχῶς λέγεται τὸ ὄν· ἐν ἅρα τὸ ὄν” [. . . = R50].

R28. (A29) Aët. 1.24.1

Παρμενίδης Μέλισσος Ζήνων ἀνῆρουν γένεσιν καὶ φθορὰν διὰ τὸ νομίζειν τὸ πᾶν ἀκίνητον.

R23. (≠ DK) Platon, *Parmenides*, 128a–b

SOKRATES: Nitekim sen şiirinde evrenin [*pan*] *bir* olduğunu söylüyorsun ve bunu kesinlikle güzel ve iyi bir şekilde temellendiriyorsun.

R24. (bkz. B8) Platon, *Theaitetos*, 180d–e

SOKRATES: Neredeyse unutuyordum, Theodoros, ki başkaları da bunların aksini söylemişti, sözgelişi “*hareketsiz* olur her şeyin adı”⁷ (B8, 38) ve Melissos ile Parmenides’in bunların hepsine karşı çıkarak dile getirdiği başka ne varsa—her şeyin *bir* olduğu, kendi kendine durduğu ve hareket edecek bir yeri [*khôra*] olmadığı gibi.

R25.

a. (< A26) Platon, *Theaitetos*, 181a

SOKRATES: ... bütünün taraftarları...

b. (≠ DK) *Platon’un Theaitetos’una Yorum/Not*⁸

“taraftarlar” ... Parmenidesçiler için tatlı ve övgüye değer bir ifade.

R26. (bkz. B8) Platon, *Sofist*, 244d–e

YABANCI: Bütünün *bir* olan varolandan başka mı olduğunu söyleyecekler yoksa onunla aynı mı?

THEAİTETOS: Nasıl söylemesinler ki? Söylüyorlar da zaten.

YABANCI: Öyleyse, eğer o Parmenides’in söylediği gibi (D8, 48-50) bütünse, varolan bu gibi bir şey olduğu için bir merkeze ve uçlara sahip olur, ve bunlara sahip olan her şeyin kısımlara sahip olması zorunlu.

R27. (< A28) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 115.11–14

Aleksandros’un bildirdiği üzere, Theophrastos *Doğa Araştırmaları*’nın birinci kitabında Parmenides’in akıl yürütmesini şöyle ortaya koyuyor: “Varolanın dışında/yanında olan var değildir, var olmayan hiçtir/yoktur, demek ki varolan *birdir*.” Eudemos ise şöyle: “Varolanın yanında olan var değildir, varolan tek anlamlıdır; demek ki varolan *birdir*.” ... (R50)

R28. (A29) Aetios, 1.24.1

Parmenides, Melissos ve Zenon evreni [*to pan*] hareketsiz addettikleri için, oluş ve bozuluşu hükümsüz kıldılar.

⁷ Platon Parmenides’ten yaptığı alıntıyı biraz eğip büküyor görünür.

⁸ Scholia.

R29. (< A22) Ps.-Plut. *Strom.* 5 (Eus. PE 1.8.5)

Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης [. . .] αἰδίων μὲν γὰρ τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον ἀποφαίνεται καὶ κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν εἶναι γὰρ αὐτὸ [. . . = D8.9] γενεσιν δὲ τῶν καθ' ὑπόληψιν ψευδῇ δοκούντων εἶναι καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐκβάλλει ἐκ τῆς ἀληθείας. φησὶ δὲ ὅτι εἴ τι παρὰ τὸ ὄν ὑπάρχει, τοῦτο οὐκ ἔστιν ὄν· τὸ δὲ μὴ ὄν ἐν τοῖς ὅλοις οὐκ ἔστιν. οὕτως οὖν τὸ ὄν ἀγέννητον ἀπολείπει.

R30. (< A23) (Ps.-?) Hippol. *Ref.* 1.11

καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἐν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται αἰδίων τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές, οὐδ' αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντός ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἷτιον καὶ ποιοῦν. [. . .] ὁ αὐτὸς δὲ εἶπεν αἰδίων εἶναι τὸ πᾶν καὶ οὐ γενόμενον καὶ σφαιροειδές καὶ ὁμοιον, οὐκ ἔχον δὲ τόπον ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον.

R31. (≠ DK) Plot. 5.1.8

ἦπτετο μὲν οὖν καὶ Παρμενίδης πρότερον τῆς τοιαύτης δόξης καθόσον εἰς ταῦτο συνῆγεν ὄν καὶ νοῦν, καὶ τὸ ὄν οὐκ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐτίθετο "τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἐστίν τε καὶ εἶναι" [D6.8b] λέγων καὶ "ἀκίνητον" [D8.31] λέγει τοῦτο καίτοι προστιθεὶς τὸ νοεῖν, σωματικὴν πᾶσαν κίνησιν ἐξαιρῶν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα μένη ὡσαύτως, καὶ ὄγκῳ σφαίρας [D8.48] ἀπεικάζων, ὅτι πάντα ἔχει περιελημμένα καὶ ὅτι τὸ νοεῖν οὐκ ἔξω, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ. ἐν [D8.11] δὲ λέγων ἐν τοῖς ἑαυτοῦ συγγράμμασιν αἰτίαν εἶχεν ὡς τοῦ ἐνός τούτου πολλὰ εὐρισκομένου.

R32. (≠ DK) Ps.-Olymp. *Ars sacra* 27

ὁμοίως καὶ ὁ Χίμης τῷ Παρμενίδῃ ἀκολουθήσας φησὶν "ἐν τὸ πᾶν, δι' οὗ τὸ πᾶν· τοῦτο γὰρ εἰ μὴ ἔχοι τὸ πᾶν, οὐδὲν τὸ πᾶν."

R33. (≠ DK) Theod. *Cur.* 2.108

Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης καὶ τὸν κόσμον ἀγέννητον εἶναι λέγων βοᾷ [. . . = D8.9].

R29. (< A22) Pseudo-Plutarkhos, *Kırkyama/Derleme*, 5

Elealı Parmenides ... evrenin [*to pan*] ezeli, hareketsiz ve şeylerin hakikatiyle uyumlu olduğunu öne sürer; nitekim o "... " (D8, 9). Oluşun yanlış kanılardan doğan yargılara dayandığını <söyler> ve duyumları hakikatin dışında tutar. Diyor ki: Eğer bir şey varolanın dışında/yanında bulunuyorsa, bu şey var değildir; var olmayan ise bü-tünde yoktur. Bu şekilde, öyleyse, geriye <yalnızca> doğmamış varo-ları bırakır.

R30. (< A23) Hippolytos, *Bütün Sapkınlıklara Reddiye*, 1.11

Parmenides evreni [*to pan*] bir, ezeli, doğmamış ve küre biçiminde kabul etti. Öte yandan çoğunluğun kanılarından o bile kaçınmadı, evrenin ilkelerinin ateş ve toprak olduğunu, toprağın madde anla-mında, ateşinse neden ve fail olarak <ilke> olduğunu söyledi. ... Ay-nı kişi evrenin ezeli, doğmamış, küre biçimli ve türdeş olduğunu, kendi içinde yere sahip olmadığını, hareketsiz ve sınırlı olduğunu öne sürdü.

R31. (≠ DK) Plotinos, *Dokuzluklar*, 5.1.8

<Platon'dan> önce Parmenides bu gibi bir görüşe değindi, "aynıdır düşünmekle/akletmekle var olmak" (D6, 8b) diyerek varolanla akli bir tuttu ve varolanı duyulurlar alanına yerleştirmede. Ayrıca ona akletmeyi eklediği halde "hareketsiz" (D8, 31) dedi, bütün cismani hareketleri ondan ayırarak (ki olduğu gibi kalsın) ve onu "küre yığı-nına" (D8, 48) benzeterek—çünkü her şeyi sarıyormuş ve akletme dışında değil, içindeymiş. Ancak yazılarında ona "bir" (D8, 11) diye-rek, bu *birin* aslında çoklu kapsadığı suçlamalarına neden oldu.

R32. (≠ DK) Pseudo-Olympiodoros, *Kutsal Sanat*, 27

Benzer şekilde Khemes de Parmenides'i izleyerek "tüm⁹ [*to pan*] bir-dir, bu yüzden tümdür; zira tüm buna¹⁰ sahip olmasa, tüm hiç olur-du" diyor.

R33. (≠ DK) Theodoretos, *Yunan Hastalıklarının Tedavisi*, 2.108

Elealı Parmenides, düzenin [*kosmos*] de doğmamış olduğunu haykı-ıyor: "... " (D8, 9).

⁹ Evren.

¹⁰ Bir olma özelliğine.

R34. (< A36) Aët. 2.4.11

[. . .] Παρμενίδης [. . .] ἀγένητον καὶ αἰδῖον καὶ ἄφθαρτον τὸν κόσμον.

R35. (< A36) Aët. 2.1.2

[. . .] Παρμενίδης [. . .] ἓνα τὸν κόσμον.

R36. (A31) Aët. 1.7.26

Παρμενίδης τὸ ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον σφαιροειδές.

R37. (cf. ad B8) Clem. Alex. *Strom.* 5.112.2

Παρμενίδης δὲ ὁ μέγας, ὥς φησιν ἐν Σοφιστῇ Πλάτων, ὡδέ πως περὶ τοῦ θεοῦ γράφει [. . . = D8.8–9].

R38. (≠ DK) Ps.-Olymp. *Ars sacra* 20

μίαν δὲ ἀκίνητον πεπερασμένην δύναμιν ἔλεγεν ὁ Παρμενίδης τὸ θεῖον, καὶ αὐτὸς λέγων ἀρχήν· τοῦτο γὰρ [. . .] καὶ ἓν ἐστίν, καὶ ἀκίνητον, καὶ πεπερασμένη ἢ ἀπ' αὐτοῦ ἐνέργεια.

R39. (cf. ad B1) Sext. Emp. *Adv. Math.* 7.111

Παρμενίδης τοῦ μὲν δοξαστοῦ λόγου κατέγνω, φημί δὲ τοῦ ἀσθενεῖς ἔχοντος ὑπολήψεις, τὸν δ' ἐπιστημονικόν, τουτέστι τὸν ἀδιάπτωτον, ὑπέθετο κριτήριον, ἀποστὰς καὶ <αὐτὸς> τῆς τῶν αἰσθήσεων πίστεως [. . . = D4.1–30].

R40. (< A1; cf. ad B7) Diog. Laert. 9.22

κριτήριον δὲ τὸν λόγον εἶπε· τὰς τε αἰσθήσεις μὴ ἀκριβεῖς ὑπάρχειν. φησὶ γοῦν [. . . = D8.3–5].

R41. (≠ DK) Plat. *Soph.* 237a

[ΞΕ.] τετόλμηκεν ὁ λόγος οὗτος ὑποθέσθαι τὸ μὴ ὄν εἶναι· ψεῦδος γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως ἐγίγνετο ὄν. Παρμενίδης δὲ ὁ μέγας, ὦ παῖ, παισὶν ἡμῖν οὖσιν ἀρχόμενός τε καὶ διὰ τέλους τοῦτο ἀπεμαρτύρατο, πεζῇ τε ὥδε ἐκάστοτε λέγων καὶ μετὰ μέτρων [. . . = D8.1–2].

R34. (< A36) Aetios, 2.4.11

Parmenides ... düzenin [*kosmos*] doğmamış, ezeli ve bozulmaz <olduğunu söyledi> ...

R35. (< A36) Aetios, 2.1.2

... Parmenides ... düzenin [*kosmos*] bir olduğunu <söyledi.>

R36. (A31) Aetios, 1.7.26

Parmenides <için> küre biçimindeki hareketsiz ve sınırlı şey <tanrıydı.>

R37. (bkz. B8) İskenderiyeli Klementos, *Kırkıyama*, 5.112.2

Büyük Parmenides, Platon'un *Sofist*'te söylediğine göre, tanrıyı bir biçimde söyle yazdı: "... " (D8, 8-9).

R38. (≠ DK) Pseudo-Olympiodoros, *Kutsal Sanat*, 20

Parmenides tanrısal olanın tek, hareketsiz ve sınırlı bir güç/imkân [*dynamis*] olduğunu söyledi ve ona "ilke" dedi; nitekim o ... *bir* ve hareketsiz ve ondan çıkan işlerlik sınırlı.

R39. (bkz. B1) Sekstos Empeirikos, *Bilginlere Karşı*, 7.111

Parmenides kanıya, yani zayıf varsayımlara dayanan söze karşıydı, bilimsel olanı, yani şaşmaz olanı ise ölçüt yaptı, kendisini duyumlara dayanan inançtan uzak tutarak... (D4, 1-30)

R40. (< A1; bkz. B7) Diogenes Laertios, 9.22

Ölçütün akıl [*logos*] olduğunu, duyumların ise kesinlik taşımadığını söyledi. Dedi ki: "... " (D8, 3-5).

R41. (≠ DK) Platon, *Sofist*, 237a

YABANCI: Bu iddia [*logos*] var olmayanın var olduğunu varsaymaya yeltenir; başka türlü "yanlış" olamazdı çünkü. Biz daha çocukken, ey çocuk, Büyük Parmenides, başından sonuna, her defasında hem günlük dilde hem ölçüyle, bize şunları söyledi: "... " (D8, 1-2)

R42. (cf. ad B7) Plat. *Soph.* 258c–d

[ΞΕ.] οἷσθ' οὖν ὅτι Παρμενίδῃ μακροτέρως τῆς ἀπορρήσεως ἠπιστήκαμεν;

[ΘΕ.] τί δῆ;

[ΞΕ.] πλείον ἢ ἑκείνος ἀπεῖπε σκοπεῖν, ἡμεῖς εἰς τὸ πρόσθεν ἔτι ζητήσαντες ἀπεδείξαμεν αὐτῷ.

[ΘΕ.] πῶς;

[ΞΕ.] ὅτι ὁ μὲν πού φησιν [. . . = D8.1–2].

[ΘΕ.] λέγει γὰρ οὖν οὕτως.

[ΞΕ.] ἡμεῖς δέ γε οὐ μόνον τὰ μὴ ὄντα ὡς ἔστιν ἀπεδείξαμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος ὃ τυγχάνει ὄν τοῦ μὴ ὄντος ἀπεφηνάμεθα.

R43. (≠ DK) Simpl. *In Phys.*, p. 134.14–18

τὸν οὖν Πλάτωνα φασιν ἐνδοῦναι τῇ προτάσει τῇ λεγούσῃ τὸ παρὰ τὸ ὄν οὐκ ὄν (καὶ γὰρ τὴν κίνησιν καὶ τὴν στάσιν καὶ ταυτὸν καὶ ἕτερον ἐν Σοφιστῇ ἕτερα τοῦ ὄντος εἶναι φησι), τὸ δὲ οὐκ ὄν οὐδὲν οὐκέτι συγχωρεῖν· καὶ γὰρ τὰ ἕτερα τοῦ ὄντος, κἂν μὴ ὄντα ἦ, ἀλλ' ὅμως εἶναι φησι καὶ ταύτῃ τὸ μὴ ὄν εἰσάγει.

R44. (≠ DK) Arist. *GC* 1.8 325a2–23

ἐνίοις γὰρ τῶν ἀρχαίων ἔδοξε τὸ ὄν ἐξ ἀνάγκης ἓν εἶναι καὶ ἀκίνητον [. . .] ὑπερβαίνοντες τὴν αἴσθησιν καὶ παριδόντες αὐτὴν ὡς τῷ λόγῳ δεόν ἀκολουθεῖν ἓν καὶ ἀκίνητον τὸ πᾶν εἶναι φασι. [. . .] οἱ μὲν οὖν οὕτως καὶ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἀπεφάναντο περὶ τῆς ἀληθείας· ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῶν λόγων μὲν δοκεῖ ταῦτα συμβαίνειν, ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων μανία παραπλήσιον εἶναι τὸ δοξάζειν οὕτως· οὐδένα γὰρ τῶν μαινομένων ἐξεστάναι τοσοῦτον ὥστε τὸ πῦρ ἓν εἶναι δοκεῖν καὶ τὸν κρύσταλλον, ἀλλὰ μόνον τὰ καλὰ καὶ τὰ φαινόμενα διὰ συνήθειαν, ταῦτ' ἐνίοις διὰ τὴν μανίαν οὐθὲν δοκεῖ διαφέρειν.

R45. (≠ DK) Arist. *Phys.* 8.3 253a32–b2

τὸ μὲν οὖν πάντ' ἡρεμεῖν, καὶ τούτου ζητεῖν λόγον ἀφέντας τὴν αἴσθησιν, ἀρρωστία τίς ἐστὶν διανοίας, καὶ περὶ ὅλου τινὸς ἀλλ' οὐ περὶ μέρους ἀμφισβήτησις· οὐδὲ μόνον πρὸς τὸν φυσικόν, ἀλλὰ πρὸς πάσας τὰς ἐπιστήμας ὡς εἰπεῖν καὶ πάσας τὰς δόξας διὰ τὸ κινήσει χρῆσθαι πάσας.

R42. (bkz. B7) Platon, *Sofist*, 258c–d

YABANCI: Parmenides’e olan itaatsizliğimizin onun yasağından büyük olduğunu görüyor musun?

THEAİTETOS: Ne?

YABANCI: İncelemeye devam ederek, ona araştırmamızı yasakladığı şeyden fazlasını gösterdik.

THEAİTETOS: Nasıl?

YABANCI: Çünkü şöyle diyordu: “...” (D8, 1-2)

THEAİTETOS: Aynen böyle söylüyordu.

YABANCI: Ama biz yalnızca var olmayanların var olduğunu değil, aynı zamanda “var olmayan” olan şeyin türünü/biçimini [*eidōs*] de gösterdik.

R43. (≠ DK) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 134.14–18

Platon’un varolanın yanında/dışında olanın var olmadığı öncülünü kabul ettiğini (nitekim *Sofist*’te varolanın hareketle durmadan, aynıyla başkadan farklı şeyler olduğunu söylüyor), ama var olmayanın hiç olduğuyla hemfikir olmadığını söylüyorlar; zira varolandan başka olan şeylerin, varolan olmasalar bile, yine de var olduklarını söylüyor ve var olmayarı ortaya atıyor.

R44. (≠ DK) Aristoteles, *Oluş ve Bozuluş*, 325a2–23

Eskilerin bazıları varolanın zorunlu olarak *bir* ve hareketsiz olduğu kanısındaydılar... duyuyu pas geçip onu dikkate almadılar — *argümanın* [*logos*] götürdüğü yere gitmek gerekiyormuş ya— ve evrenin *bir* ve hareketsiz olduğunu söylediler... Öyleyse onlar, bu nedenlerden ötürü “hakikate dair” böyle konuşmuşlar. Bu sonuçlar mantıklı görülebilir, ama olgulara ya da şeylerin kendilerine [*pragma*] bakılırsa, bu kanıları taşımak neredeyse delilik. Zaten kimse ateşle buzun bir olduğunu sanacak kadar delirmez, en fazla güzelle görünürde güzeli karıştırır—delilikten ötürü bunların farkı olmadığı kanısını taşıyanlar var.

R45. (≠ DK) Aristoteles, *Fizik*, 253a32–b2

Öyleyse evrenin [*pan*] durduğunu <düşünmek> ve duyumu atlayıp bunu temellendirmeye çalışmak, bir nevi akıl yürütme [*dianoia*] zaa-fiyeti, <bu da> bütün hakkında bir ikircim ortaya çıkarır, parça hakkında değil. Yalnızca fizikçi için de değil, her bilim ve her sanı için, çünkü hepsi hareketi kullanır.

R46. (≠ DK) Arist. *Phys.* 1.2 184b25–185a5

τὸ μὲν οὖν εἰ ἐν καὶ ἀκίνητον τὸ ὄν σκοπεῖν οὐ περὶ φύσεώς ἐστι σκοπεῖν ὥσπερ γὰρ καὶ τῷ γεωμέτρῳ οὐκέτι λόγος ἐστὶ πρὸς τὸν ἀνελόντα τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἦτοι ἑτέρας ἐπιστήμης ἢ πασῶν κοινῆς, οὕτως οὐδὲ τῷ περὶ ἀρχῶν· οὐ γὰρ ἐτι ἀρχὴ ἐστίν, εἰ ἐν μόνον καὶ οὕτως ἐν ἐστίν. ἢ γὰρ ἀρχὴ τινὸς ἢ τινῶν.

R47. (> A25) Arist. *Cael.* 3.1 298b12–24

οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὅλως ἀνεῖλον γενέσιν καὶ φθοράν· οὐθὲν γὰρ οὔτε γίγνεσθαι φασιν οὔτε φθεῖρεσθαι τῶν ὄντων, ἀλλὰ μόνον δοκεῖν ἡμῖν, οἷον οἱ περὶ Μέλισσόν τε καὶ Παρμενίδην, οὓς, εἰ καὶ τὰλλα λέγουσι καλῶς, ἀλλ' οὐ φυσικῶς γε δεῖ νομίσαι λέγειν· τὸ γὰρ εἶναι ἅττα τῶν ὄντων ἀγένητα καὶ ὅλως ἀκίνητα μᾶλλον ἐστίν ἑτέρας καὶ προτέρας ἢ τῆς φυσικῆς σκέψεως. ἐκεῖνοι δὲ διὰ τὸ μηθὲν μὲν ἄλλο παρὰ τὴν τῶν αἰσθητῶν οὐσίαν ὑπολαμβάνειν εἶναι, τοιαύτας δὲ τινὰς νοῆσαι πρῶτοι φύσεις, εἴπερ ἐστὶ τὶς γνώσις ἢ φρόνησις, οὕτω μετήνεγκαν ἐπὶ ταῦτα τοὺς ἐκεῖθεν λόγους.

R48. (≠ DK) Arist. *Phys.* 1.3 186a22–32

[. . .] καὶ πρὸς Παρμενίδην δὲ ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν λόγων, καὶ εἴ τινες ἄλλοι εἰσὶν ἴδιοι· καὶ ἡ λύσις τῇ μὲν ὅτι ψευδὴς τῇ δὲ ὅτι οὐ συμπεραίνεται, ψευδὴς μὲν ἢ ἀπλῶς λαμβάνει τὸ ὄν λέγεσθαι, λεγομένου πολλαχῶς, ἀσυμπέραντος δὲ ὅτι, εἰ μόνον τὰ λευκὰ ληφθεῖη, σημαίνοντος ἐν τοῦ λευκοῦ, οὐθὲν ἦττον πολλὰ τὰ λευκὰ καὶ οὐχ ἓν [. . .] ἀλλὰ τοῦτο Παρμενίδης οὕτω συνεώρα.

R49. (≠ DK) Arist. *Metaph.* A3 984b1–4

τῶν μὲν οὖν ἐν μόνον φασκόντων εἶναι τὸ πᾶν οὐθενὶ συνέβη τὴν τοιαύτην συνιδεῖν αἰτίαν πλὴν εἰ ἄρα Παρμενίδη, καὶ τούτῳ κατὰ τοσοῦτον ὅσον οὐ μόνον ἐν ἀλλὰ καὶ δύο πως τίθησιν αἰτίας εἶναι. [cf. D14]

R46. (≠ DK) Aristoteles, Fizik, 184b25–185a5

Varolanın *bir* ve hareketsiz olup olmadığını incelemek doğa hakkında bir inceleme yapmak olmuyor; tıpkı geometricinin onun ilkelerini ortadan kaldıran birine diyecek sözü olmaması, ancak bunun ya başka ya da hepsine ortak bir bilimin işi olması gibi, <doğanın> ilkelerini <araştırmanın> da aynı şekilde <bunlara diyecek bir sözü yoktur.> Eğer yalnızca *bir* varsa ve *bir* olduğu gibi [*houtôs*] bir şeyse, artık ilke yoktur. Ne de olsa ilke bir şeyin ya da bir şeylerin <ilkesi.>

R47. (> A25) Aristoteles, Gökyüzü Üzerine, 298b12–24

Bunların bazıları oluş ve bozuluşu bütünüyle ortadan kaldırdılar; hiçbir varolanın oluşmadığını ya da bozulmadığını, yalnızca bize öyle görüldüğünü söylediler—Melissos ile Pamenides mesela. Söyledikleri başka bir bağlamda güzel olsa da, bir fizikçi gibi konuştukları söylenemez. Zira doğmamış ve bütünüyle hareketsiz varolanların olması daha ziyade başka ve fizikten önce gelen bir incelemenin konusu. Öte yandan bunlar duyulur varlığın [*ousia*] dışında başka hiçbir şeyin var olmadığını kabul ettikleri, bir yandan da bu gibi <doğmamış ve hareketsiz> doğaları düşünen ilk kişiler oldukları için (ki onlarda bilgi ya da anlayışa [*phronêsis*] dair bir şey var idiyse o da buydu), bunlara dair *argüman*larını buraya aktardılar.

R48. (≠ DK) Aristoteles, Fizik, 186a22–32

... Aynı tarz *argüman* [*logos*] Parmenides’e de yöneltilebilir—ve eğer ona özel başka *argüman*lar da varsa. Çözümü bir yandan yanlış, bir yandan da bir sonuca varmıyor. Çok anlamlı bir sözcük olan “varolan”ı [*to on*] tek anlamlıymış gibi ele alması bakımından yanlış. Sonuçsuz çünkü eğer yalnızca beyaz şeyler dikkate alınsa ve “beyaz” yalnızca *bir* anlama gelse bile, beyaz şeyler *bir* değil çok olurdu... Ama Parmenides bunu göremedi.

R49. (≠ DK) Aristoteles, Metafizik, 984b1–4

Evrenin *bir* olduğunu söyleyenlerin Parmenides dışında hiçbiri bu gibi bir nedene dikkat çekmeyi başaramamıştır, Parmenides ise bunu, nedenlerin yalnızca *bir* değil ama bir biçimde de *iki* olduğunu ortaya koyduğu derecede başarabilmiştir. (Bkz. D14)

R50. (< A28) Simpl. *In Phys.*, pp. 115.14–116.1

[. . . = R27] τοῦτο δὲ εἰ μὲν ἀλλαχού που γέγραφεν οὕτως σαφῶς Εὐδήμος, οὐκ ἔχω λέγειν· ἐν δὲ τοῖς Φυσικοῖς περὶ Παρμενίδου τάδε γράφει, ἐξ ὧν ἴσως συναγαγεῖν τὸ εἰρημένον δυνατόν· “Παρμενίδης δὲ οὐ φαίνεται δεικνύειν ὅτι ἐν τὸ ὄν, οὐδὲ εἰ τις αὐτῷ συγχωρήσειε μοναχῶς λέγεσθαι τὸ ὄν. [. . .] ὥσπερ δὲ εἰ πάντα εἴη τὰ ὄντα καλὰ καὶ μηθὲν εἴη λαβεῖν ὃ οὐκ ἔστι καλόν, καλὰ μὲν ἔσται πάντα, οὐ μὴν ἐν γε τὸ καλὸν ἀλλὰ πολλά (τὸ μὲν γὰρ χρῶμα καλὸν ἔσται τὸ δὲ ἐπιτήδευμα τὸ δὲ ὀτιδήποτε), οὕτω δὴ καὶ ὄντα μὲν πάντα ἔσται, ἀλλ’ οὐχ ἐν οὐδὲ τὸ αὐτό· ἕτερον μὲν γὰρ τὸ ὕδωρ, ἄλλο δὲ τὸ πῦρ. Παρμενίδου μὲν οὖν <οὐκ ἂν> ἀγασθεῖη τις ἀναξιοπίστοις ἀκολουθήσαντος λόγοις καὶ ὑπὸ τοιούτων ἀπατηθέντος, ἃ οὐπω τότε διεσαφείτο (οὔτε γὰρ τὸ πολλαχῶς ἔλεγεν οὐδεὶς, ἀλλὰ Πλάτων πρῶτος τὸ δισδὸν εἰσήγαγεν, οὔτε τὸ καθ’ αὐτὸ καὶ κατὰ συμβεβηκός) [. . .]”

R51. (> A19) Simpl. *In Phys.*, pp. 36.25–37.8

ἐπειδὴ δὲ καὶ Ἀριστοτέλους ἐλέγχοντος ἀκουσόμεθα τὰς τῶν προτέρων φιλοσόφων δόξας καὶ πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ Πλάτων τοῦτο φαίνεται ποιῶν καὶ πρὸ ἀμφοῖν ὃ τε Παρμενίδης καὶ Ξενοφάνης, ἰστέον ὅτι τῶν ἐπιπολαιότερον ἀκρωμένων οὗτοι κηδόμενοι τὸ φαινόμενον ἄτοπον ἐν τοῖς λόγοις αὐτῶν διελέχουσιν, αἰνιγματωδῶς εἰωθότων τῶν παλαιῶν τὰς ἑαυτῶν ἀποφαίνεσθαι γνώμας. δηλοῖ δὲ ὁ Πλάτων θαυμάζων οὕτως τὸν Παρμενίδην, ὃν διελέγχειν δοκεῖ, καὶ βαθέος κολυμβητοῦ δεῖσθαι λέγων τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τὸ βάθος αὐτοῦ τῆς σοφίας ὑπονοῶν φαίνεται, ὅταν λέγῃ “Παρμενίδης δὲ <μᾶλλον βλέπων> ἔοικέ που λέγειν.” καὶ οὗτοι οὖν ποτὲ μὲν τὸ παραλελειμμένον ἀναπληροῦντες, ποτὲ δὲ τὸ ἀσαφῶς εἰρημένον σαφηνίζοντες, ποτὲ δὲ τὸ ἐπὶ τῶν νοητῶν εἰρημένον ὡς μὴ δυνάμενον τοῖς φυσικοῖς ἐφαρμόττειν διακρίνοντες ὡς ἐπὶ τῶν ἐν τὸ ὄν καὶ ἀκίνητον λεγόντων, ποτὲ δὲ τὰς εὐκόλους ἐκδοχὰς τῶν ἐπιπολαιωτέρων προαναστέλλοντες, οὕτως ἐλέγχειν δοκοῦσι. καὶ πειρασόμεθα τούτοις καὶ ἡμεῖς ἐφιστάνειν ἐν ταῖς πρὸς ἕκαστον τοῦ Ἀριστοτέλους ἀντιλογίαις.

R50. (< A28) Simplicios, *Fizik Şerhi*, 115.14–116.1

Eudemos’un bunu (bkz. R27) başka bir yerde daha açık şekilde yazıp yazmadığını söyleyemem, ama *Fizik*’inde Parmenides hakkında şunları söylüyor (herhalde bunlardan <R27’de> söylenenler çıkarılabilir): “Parmenides varoların *bir* olduğunu ispatlar görünmüyor—eğer biri “varolan”ın tek anlamlı olduğu konusunda onunla uzlaşsa bile. ... Tıpkı, eğer tüm varoların güzel olsaydı ve güzel olmayan bir şey bile bulunamasaydı, her şeyin güzel olacağı, yine de güzelin *bir* değil çok olacağı gibi (ne de olsa <bu durumda> renkler de güzel olurdu, yaşam tarzları da, herhangi başka bir şey de), aynı şekilde, her şey varoların olacak, ama bunlar ne *bir* ne de aynı olacak—biri su olacak, bir başkası ateş. Öyleyse, Parmenides’in ikna edici olmaktan uzak *argüman*lara başvurmasına şaşmamalı, o dönem henüz açıklığa kavuşturulmamış bu gibi zorluklar tarafından yanıltılmıştı (nitekim kimse çok anlamlı ya da kendi başına ve ilineksel anlamda kullanılan sözcüklerden bahsetmemişti, ilk Platon çift anlamlıyı [*to disson*] ortaya attı); ...”

R51. (> A19) Simplicios, *Fizik Şerhi*, 36.25–37.8

Aristoteles’in önceki filozofların görüşlerini çürüttüğünü duyuyorum, Aristoteles’ten önce Platon, bu ikisinden önce de Parmenides ve Ksenophanes bunu yapmış görünüyor. Demek ki bu kişilerin daha yüzeysel bir dinleyici kitlesine hitap ederek önceki filozofların ifadelerinde yersiz/saçma görünen şeyleri çürüttüklerini, eskilerinse kendi fikirlerini daha gizemli bir şekilde ifade etme eğiliminde olduğunu görmek gerekiyor. Açık ki Platon, onu çürütür görünse de, Parmenides’in akıl yürütmesini [*dianoia*] <anlamanın> derin deniz dalgıçlığı gerektirdiğini söyleyerek ona hayranlığını ifade ediyor. Aristoteles de, “Parmenides ise daha bir bakarak konuşur görünüyor”¹¹ diyerek, onun bilgeliğinin derinliğinin farkında görünüyor. Bu kişiler, yer yer dışarıda bırakılanları yeniden konuya dâhil ederek, yer yer kapalı bir şekilde dile getirilenleri açıklayarak, yer yer akledilirleri [*noêton*], tıpkı varoların *bir* ve hareketsiz olduğu iddiaları gibi, fiziğe uygulanamayacakları gerekçesiyle bir kenara ayırarak, bazen de yüzeysel dinleyicilerin kolayca tatmin olan beklentilerini karşılayarak... bu şekilde çürütür görünürler. Biz de Aristoteles’in her birine karşı geliştirdiği *argümanlar* üzerinden bu konuya eğilmeyi deneyelim.

¹¹ *Metafizik*, 986b27.

R52. (cf. ad B1, B19) Simpl. *In Cael.*, pp. 557.19–558.17

ἀλλ' ὁ μὲν Ἀριστοτέλης, ὡς ἔθος αὐτῷ, πρὸς τὸ φαινόμενον καὶ νῦν τῶν λόγων ὑπήντησε προνοῶν τοῦ μὴ τοὺς ἐπιπολαιότερους παραλογίζεσθαι, οἱ δὲ ἄνδρες ἐκεῖνοι διττὴν ὑπόστασιν ὑπετίθεντο, [. . . = R16]. πῶς οὖν τὰ αἰσθητὰ μόνον εἶναι Παρμενίδης ὑπελάμβανεν ὁ περὶ τοῦ νοητοῦ τοιαῦτα φιλοσοφήσας, ἅπερ νῦν περιττόν ἐστι παραγράφειν; πῶς δὲ τὰ τοῖς νοητοῖς ἐφαρμόζοντα μετήνεγκεν ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ ὁ χωρὶς μὲν τὴν ἔνωσιν τοῦ νοητοῦ καὶ ὄντως ὄντος παραδούς, χωρὶς δὲ τὴν τῶν αἰσθητῶν διακόσμησιν ἐναργῶς καὶ μὴδὲ ἀξιῶν τῷ τοῦ ὄντος ὀνόματι τὸ αἰσθητὸν καλεῖν;

R53. Plut. *Adv. Col.* 13

a. (cf. ad B10) 1114B

ἀλλ' ὁ γε Παρμενίδης οὔτε πῦρ ἀνήρηκεν οὔθ' ὕδωρ οὔτε κρημνὸν οὔτε πόλεις, ὡς φησι Κωλώτης, ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ κατοικουμένας [. . . = D9].

b. (> A34) 1114C–D

ἐπεὶ δὲ καὶ Πλάτωνος καὶ Σωκράτους ἔτι πρότερος συνεῖδεν ὡς ἔχει τι δοξαστὸν ἢ φύσις ἔχει δὲ καὶ νοητόν, ἐστὶ δὲ τὸ μὲν δοξαστὸν ἀβέβαιον καὶ πλανητὸν ἐν πάθεσι πολλοῖς καὶ μεταβολαῖς τῷ φθίνειν καὶ αὔξεσθαι καὶ πρὸς ἄλλον ἄλλως ἔχειν καὶ μὴδ' αἰεὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὡσαύτως τῇ αἰσθήσει, τοῦ νοητοῦ δ' ἕτερον εἶδος ἐστὶ γὰρ οὐλομελές τε καὶ ἀτρεμές ἢ δ' ἀγέννητον [D8.9] ὡς αὐτὸς εἵρηκε, καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ καὶ μόνιμον ἐν τῷ εἶναι, ταῦτα συκοφαντῶν ἐκ τῆς φωνῆς ὁ Κωλώτης καὶ τῷ ῥήματι διώκων οὐ τῷ πράγματι τὸν λόγον ἀπλῶς φησι πάντ' ἀναιρεῖν τῷ ἐν ὃν ὑποτίθεσθαι τὸν Παρμενίδην. ὁ δ' ἀναιρεῖ μὲν οὐδετέραν φύσιν, ἐκατέρᾳ δ' ἀποδίδους τὸ προσήκον εἰς μὲν τὴν τοῦ ἐνὸς καὶ ὄντος ιδέα τίθεται τὸ νοητόν, ὃν μὲν ὡς αἰδίων καὶ ἀφθαρτον ἐν δ' ὁμοιότητι πρὸς αὐτὸ καὶ τῷ μὴ δέχεσθαι διαφορὰν προσαγορεύσας, εἰς δὲ τὴν ἀτακτον καὶ φερομένην τὸ αἰσθητόν.

R54. (A33) Clem. Alex. *Protr.* 5.64.2

Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης θεοὺς εἰσηγήσατο πῦρ καὶ γῆν.

R52. (bkz. B1, B19) Simplikios, *Gökyüzü Üzerine Şerhi*, 557.19–558.17
Ancak Aristoteles, adet edindiği üzere, burada/şimdi da/de, sözcük-
lerin görünüşlerine karşı itirazlarını nispeten yüzeysel dinleyicilerini
safsataya sürüklememeye dikkat ederek geliştirdi. Bu adamlar ise iki
varlık düzeyi [*hypostasis*] kabul ettiler. ... (R16) ... Akledilirler hak-
kında <herkesin malumu olduğu için> şimdi aktarmaya lüzum ol-
mayan felsefeyi geliştiren Parmenides sadece duyulurların var oldu-
ğunu¹² nasıl varsaymış olabilir ki? Aklediliri ve gerçek varolanı ayrı
anlatan, duyulurların düzenini ayrı açıklayan ve duyuluru “varolan”
adına layık bulmayan <Parmenides> akledilirlere özgü şeyleri
duyulurlara nasıl aksettirmiş olabilir ki?

R53. Plutarkhos, *Kolotes’e Karşı*, 13

a. 1114B (bkz. B10)

Ancak Parmenides ne ateşi ortadan kaldırdı, ne de suyu, ne uçuru-
mu, ne de Kolotes’in söylediği gibi Avrupa ve Asya’nın yerleşik
kentlerini... (D9)

b. (> A34) 1114C–D

<Parmenides> doğanın bir yandan kanıya konu ya da aldatıcı [*dok-
saston*], bir yandan da akledilir şeylere sahip olduğunu; kanıya konu
olanın birçok etkiye ve değişime açık olmasından, küçülme ve bü-
yümeye ve başka şeylerle başka başka ilişkilere sahip olmasından ve
aynı kişide bile hep aynı duyumu oluşturmamasından ötürü güve-
nilmez ve değişken olduğunu; kendi ifadesiyle “eksiksiz, sarsılmaz,
doğmamış” (D8, 9) olan, kendiyile eş ve kendi olmaklığı içinde sabit
kalan akledilirin ise başka bir tür [*eidos*] olduğunu Platon ve Sokra-
tes’ten önce görmüş. Karşısındakinin ağzına laf koyan çirkef [*sykop-
hantês*] Kolotes ise *argümanını* nesneye [*pragma*] değil de söze [*rhêma*]
bakarak kuruyor ve *biri* ortaya atan Parmenides’in basitçe her şeyi
ortadan kaldırdığını söylüyor. Oysa Parmenides iki doğayı da orta-
dan kadırmıyor, ikisine de uygun olan özelliği atfediyor: Aklediliri
bir ve “varolan” türüne [*idea*] yerleştiriyor (ezeli ve bozulmaz olduğu
için “varolan,” kendiyile eş olduğu ve fark taşımadığı için de *bir* di-
yor), duyuluru ise düzensiz ve taşınan/hareketli <türüne.>

R54. (A33) İskenderiyeli Klementos, *Hellenlere Nasihat*,¹³ 5.64.2
Eleali Parmenides ateş ve toprağı tanrı ilan etti.

¹² Bkz. R47.

¹³ Yun. *Protreptikos pros Hellênas*.

R55.**a. (A32) Aët. 1.25.3**

Παρμενίδης [. . .] πάντα κατ' ἀνάγκην τὴν αὐτὴν δ' εἶναι εἰμαρμένην καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν καὶ κοσμοποιόν.

b. (≠ DK) Theod. Cur. 6.13

ὁ δὲ Παρμενίδης τὴν ἀνάγκην καὶ Δαίμονα κέκληκε καὶ Δίκην καὶ Πρόνοιαν.

R56. Plat. Symp.**a. (cf. ad B13) 178a–b**

τὸ γὰρ ἐν τοῖς πρεσβύτατον εἶναι τὸν θεὸν τίμιον, ἢ δ' ὅς, τεκμήριον δὲ τούτου [. . .] Παρμενίδης δὲ τὴν γένεσιν λέγει [. . . = D16].

b. (≠ DK) 195b–c

[ΑΓ.] ἐγὼ δὲ Φαίδρω πολλά ἄλλα ὁμολογῶν τοῦτο οὐχ ὁμολογῶ, ὥς Ἐρως Κρόνου καὶ Ἰαπετοῦ ἀρχαιότερός ἐστιν, ἀλλὰ φημι νεώτατον αὐτὸν εἶναι θεῶν καὶ ἀεὶ νέον, τὰ δὲ παλαιὰ πράγματα περὶ θεοῦς, ἃ Ἡσίοδος καὶ Παρμενίδης λέγουσιν, Ἀνάγκη καὶ οὐκ ἔρωτι γεγονέναι, εἰ ἐκεῖνοι ἀληθῆ ἔλεγον· οὐ γὰρ ἂν ἐκτομαὶ οὐδὲ δεσμοὶ ἀλλήλων ἐγίγνοντο καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια, εἰ ἔρωτι ἐν αὐτοῖς ἦν, ἀλλὰ φιλία καὶ εἰρήνη, ὥσπερ νῦν, ἐξ οὗ ἔρωτι τῶν θεῶν βασιλεύει.

R57. (cf. ad B13) Arist. Metaph. A4 984b23–31

ὑποπεύσειε δ' ἂν τις Ἡσίοδον πρῶτον ζητῆσαι τὸ τοιοῦτον, κὰν εἴ τις ἄλλος ἔρωτα ἢ ἐπιθυμίαν ἐν τοῖς οὐσιν ἔθηκεν ὥς ἀρχήν, οἶον καὶ Παρμενίδης· καὶ γὰρ οὗτος κατασκευάζων τὴν τοῦ παντός γένεσιν [. . . = D16] φησιν [. . .] Ἡσίοδος δὲ [. . .], ὥς δέον ἐν τοῖς οὐσιν ὑπάρχειν τινὰ αἰτίαν ἣτις κινήσει καὶ συνάξει τὰ πράγματα.

R55.

a. (A32) Aetios, 1.25.3

Parmenides... her şeyin zorunluluğa göre <olup bittiğini> hak/kader [*heimarmenê*], adalet [*dikê*], <tanrısal> öngörü [*pronoia*] ve düzenin [*kosmos*] yaratıcısının aynı olduğunu söyledi.

b. (≠ DK) Theodoretos, Yunan Hastalıklarının Tedavisi, 6.13

Parmenides zorunluluğa *Daimôn*,¹⁴ Adalet ve Öngörü dedi.

R56. Platon, Şölen

a. (bkz. B13) 178a–b

<Eros> tanrıların en yaşlısı/eskisi [*presbytês*] olması bakımından saygındır demiş <Phaidros> ... Parmenides ise oluş: "...” (D16) demiş.

b. (≠ DK) 195b–c

AGATHON: Başka konularda Phaidros’la hemfikir olsam da, bu konuda değilim, yani Eros’un Kronos ve Iapetos’tan daha eski olduğu konusunda. Bilakis onun tanrıların en genci olduğunu ve daima genç kaldığını, tanrılar konusunda Hesiodos ve Parmenides’in dile getirdiği kadim çalışmaların ise, eğer hakikati ifade ediyorsa, Eros’tan değil de Zorunluluk’tan [*Anankê*] türediğini söylüyorum. Çünkü Eros aralarında olsaydı, hadım etmeler, zincire vurmalar vb. kaba kuvvet gösterileri olmaz, aksine, tıpkı şimdiki gibi, Eros tanrılara hükmedeli beri olduğu gibi, dostluk [*philia*] ve barış [*eirênê*] hüküm sürerdi.

R57. (bkz. B13) Aristoteles, Metafizik, 984b23–31

Biri bütün bunları ilk araştıranın Hesiodos olduğu veya sevgi [*eros*] ya da arzuyu [*epithymia*] varolanların arasında ilke olarak konumlandıran Parmenides gibi bir başkasının olduğu tahmininde bulunabilir; ne de olsa Parmenides de evrenin [*to pan*] oluşunu sunduğu yerde "...” der "...” (D16); Hesiodos ise "...” (TD,¹⁵ 116–120), varolanların arasında onları hareket ettiren ve şeyleri bir araya getiren bir nedenin bulunması gerektiği anlamında.

¹⁴ Tanrı, tanrıça, cin... her türlü ilâhi güç için kullanılan ortak bir sözcük.

¹⁵ Tanrıların Doğuşu, *Theogonia*.

R58. (cf. ad B13) Plut. *Amat.* 756E

διὸ Παρμενίδης μὲν ἀποφαίνει τὸν Ἑρωτα τῶν Ἀφροδίτης ἔργων
πρεσβύτατον ἐν τῇ κοσμογονίᾳ γράφων [. . . = D16].

R59. (< A37) Cic. *Nat. deor.* 1.28

[. . . = D15b] in quo neque figuram divinam neque sensum quisquam
suspiciari potest. multaue eiusdem monstra, quippe qui bellum, qui
discordiam, qui cupiditatem, ceteraque generis eiusdem ad deum
revocat, quae vel morbo vel somno vel oblivione vel vetustate delen-
tur; eademque de sideribus, quae reprehensa in alio iam in hoc omit-
tantur.

R60. (< A23) Hippol. *Ref.* 1.11

τὸν <δὲ> κόσμον ἔφη φθείρεσθαι, ὧ δὲ τρόπῳ, οὐκ εἶπεν.

R61. (< A46) Theophr. *Sens.* 4

[. . . = D52] ἂν δ' ἰσάζωσι τῇ μίξει, πότερον ἔσται φρονεῖν ἢ οὐ, καὶ
τίς ἢ διάθεσις, οὐδὲν ἔτι διώρικεν [. . .]. οὕτω μὲν οὖν αὐτὸς εἰσκειν
ἀποτέμεσθαι τῇ φάσει τὰ συμβαίνοντα δυσχερῇ διὰ τὴν
ὑπόληψιν.

R62. (> A5) Plat. *Soph.* 217c

[ΣΩ.] πότερον εἰώθας ἡδίων αὐτὸς ἐπὶ σαυτοῦ μακρῷ λόγῳ
διεξιέναι λέγων τοῦτο ὃ ἂν ἐνδείξασθαι τῷ βουλευθῆς, ἢ δι'
ἐρωτήσεων, οἷόν ποτε καὶ Παρμενίδη χρωμένῳ καὶ διεξιόντι
λόγους παγκάλους παρεγενόμην ἐγὼ νέος ὢν, ἐκείνου μάλα δὴ
τότε ὄντος πρεσβύτου;

R63. (≠ DK) Sext. *Emp. Adv. Math.* 7.7

Παρμενίδης δὲ οὐκ ἂν δόξαι τῆς διαλεκτικῆς ἀπειρώς ἔχειν,
ἐπεὶ περὶ πάλιν Ἀριστοτέλης τὸν γνώριμον αὐτοῦ Ζήνωνα
διαλεκτικῆς ἀρχηγὸν ὑπείληφεν.

R64. (< A1) Diog. *Laert.* 9.23 (cf. 9.29)

καὶ πρῶτος ἐρωτῆσαι τὸν Ἀχιλλέα λόγον, ὡς Φαβωρίνος ἐν
Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

R58. (bkz. B13) Plutarkhos, *Sevgi Üzerine Diyalog*

Bu yüzden Parmenides tanrıların doğuşuna ilişkin yazdıklarında Eros'un Aphrodite'nin işlerinin en eskisi olduğunu açıklar... (D16)

R59. (< A37) Cicero, *Tanrıların Doğası*, 1.28

... (D15b) Ancak bunda ne tanrısal bir şekilden ne de bir duyumdan kuşku duyulabilir. <Parmenides> böyle pek çok doğa-üstü şey [*monstrum*] <uydurur;> savaşı, ihtilafı, arzuyu ve benzeri özellikleri tanrıya atfeder; bunlar hastalıkla, uykuyla, ya unutkanlıkla ya da yaşlılıkla yok olup gider; aynı şekilde yıldızları da <tanrılaştırmış,> bunu başka bir yerde ele aldığım için bir kenara bırakıyorum.

R60. (< A23) Hippolytos, *Bütün Sapkınlıklara Reddiye*, 1.11

Düzenin [*kosmos*] yok olacağını söyledi, ama ne şekilde, söylemedi.

R61. (< A46) Theophrastos, *Duyu<m>lar*, 4

... (D52) <sıcakla soğuk> karışımında eşit oranda olursa, anlamının [*phronein*] sözkonusu olup olmayacağını belirtmiyor... Kendi varsayımından doğan zorlukları bu ifadeyle ayıklar görünüyor.

R62. (> A5) Platon, *Sofist*, 217c

SOKRATES: Birilerine bir şey açıklamak istediğinde bunu uzun bir konuşmayla mı yaparsın, yoksa —ben henüz gençken o zaman yaşlı bir adam olan Parmenides'in yaptığı ve sonucunda çok güzel bir *argüman* ortaya koyduğu gibi— soru-cevapla mı?

R63. (≠ DK) Sekstos Empeirikos,¹⁶ *Bilginlere Karşı*, 7.7

Parmenides diyalektikte deneyimsiz görünmüyor, zaten Aristoteles de onun öğrencisi Zenon'u diyalektiğin babası saymıştı.

R64. (< A1) Diogenes Laertios, 9.23 (bkz. 9.29)

Faborinos¹⁷ da *Tarih Derlemesi*'nde "Akhilleus" *argümanını* ilk ortaya atanın o olduğunu söylüyor.

¹⁶ Sextus Empiricus.

¹⁷ Favorinus.

R65. (≠ DK) *Simpl. In Phys.*, p. 139.24–27

ὁ μέντοι Πορφύριος καὶ τὸν ἐκ τῆς διχοτομίας λόγον Παρμενίδου φησὶν εἶναι ἐν τὸ ὄν ἐκ ταύτης πειρωμένου δεικνύναι γράφει δὲ οὕτως· “ἕτερος δὲ ἦν λόγος τῷ Παρμενίδῃ ὁ διὰ τῆς διχοτομίας οἰόμενος δεικνύναι τὸ ὄν ἐν εἶναι μόνον καὶ τοῦτο ἀμερὲς καὶ ἀδιαίρετον [. . .].”

R66. (> A4) *Phot. Bibl.* 249, p. 439a35–38 Bekker

τῆς δὲ λογικῆς σπέρματα καταβαλεῖν αὐτῷ Ζήνωνα καὶ Παρμενίδην τοὺς Ἑλεάτας· καὶ οὗτοι δὲ τῆς Πυθαγορείου ἦσαν διατριβῆς.

R67. (A4) *Iambl. VP* 166

[. . .] καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ὅσοι τινὰ μνειάν πεποιήνται, πρῶτον Ἐμπεδοκλέα καὶ Παρμενίδην τὸν Ἑλεάτην προφερόμενοι τυγχάνουσιν [. . .].

R68. (< A1) *Diog. Laert.* 9.23

καὶ δοκεῖ πρῶτος πεφωρακεῖν τὸν αὐτὸν εἶναι Ἑσπερον καὶ Φωσφόρον [. . . cf. D22]· οἱ δὲ Πυθαγόραν· Καλλίμαχος δὲ φησι μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸ ποίημα.

R69. (< A48) *Aët.* 4.13.10

ἐνιοὶ καὶ Πυθαγόραν τῇ δόξῃ ταύτῃ συνεπιγράφουσιν, ἅτε δὴ βεβαιωτὴν τῶν μαθημάτων· καὶ πρὸς τοῦτῳ Παρμενίδην ἐμφαίνοντα τοῦτο διὰ τῶν ποιημάτων.

R70. (≠ DK) *Ps.-Ceb. Tab.* 2.2

ἀλλὰ ξένος τις πάλαι ποτὲ ἀφίκετο δεῦρο, ἀνὴρ ἔμφρων καὶ δεινὸς περὶ σοφίαν, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ Πυθαγόρειόν τινα καὶ Παρμενίδειον ἐζηλωκῶς βίον [. . .].

R71. (≠ DK) *Clem. Alex. Strom.* 5.59.6

ὁ τ' Ἑλεάτης Παρμενίδης ὁ μέγας διττῶν εἰσηγεῖται διδασκαλίαν ὁδῶν ὧδέ πως γράφων [. . . = D4.29–30].

R65. (≠ DK) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 139.24–27

Porphyrrios *dikotomi* ya da ikiye bölünme [*dikhotomia*] *argümanının* da Parmenides'e ait olduğunu söylüyor—varolanın bir olduğunu bundan hareketle ispatlamaya çalışıyormuş. Şöyle yazıyor: “Parmenides’in varolanın yalnızca *bir*, kısımsız ve bölünmez olduğunu *dikotomi* üzerinden göstermeyi düşündüğü başka bir *argümanı* vardı...”

R66. (> A4) Photios, *Bibliotheka*, 249, 439a35–38

Elealı Zenon ve Parmenides onun¹⁸ için mantığın tohumlarını attı—bu adamlar da Pythagorasçı okula mensuptu.

R67. (A4) Iamblikhos, *Pythagorasçıların Yaşamı*, 166

... Fizikçilerden bahseden herkes Empedokles ve Elealı Parmenides’i en başa koyuyor...

R68. (< A1) Diogenes Laertios, 9.23

Akşam yıldızı ile Sabah yıldızı’nın aynı olduğunu ilk tespit eden olmuş; bazıları içinse <bu kişi> Pythagoras (bkz. D22). Kallimakhos ise şiirin onun olmadığını söylüyor.

R69. (< A48) Aetios, 4.13.10

Bazıları bu görüşü öğretilerin/bilimlerin [*mathêmata*] babası olarak Pythagoras’a atfediyor ve onun yanında bunu şiirlerinde açıklayan Parmenides’e.

R70. (≠DK) Pseudo-Kebes, *Tablet*, 2.2

Günün birinde bir yabancı geldi, akıllı ve felsefede/bilgelikte usta biriydi, hem söz hem de iş bakımından Pythagorasçı ve Parmenidesçi bir yaşam arayışındaydı.

R71. (≠DK) İskenderiyeli Klementos, *Kırkyama*, 5.59.6

Elealı büyük Parmenides şunları yazarak iki yol öğretisini ortaya atmış oldu: “...” (D4, 29-30).

¹⁸ Platon.

R72. (cf. ad B4) Clem. Alex. *Strom.* 5.15.5–16.1

ἀλλὰ καὶ Παρμενίδης ἐν τῷ αὐτοῦ ποιήματι περὶ τῆς Ἑλπίδος αἰνισσόμενος τὰ τοιαῦτα λέγει· [. . . = D10]. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐλπίζων, καθάπερ ὁ πιστεύων, τῷ νῷ ὁρᾷ τὰ νοητὰ καὶ τὰ μέλλοντα.

R73. (A21) Simpl. In Phys., p. 144.25–28

καὶ εἰ τῷ μῆτι δοκῶ γλίσχρος, ἡδέως ἂν τὰ περὶ τοῦ ἐνὸς ὄντος ἔπη τοῦ Παρμενίδου μὴδὲ πολλὰ ὄντα τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασι παραγράψαιμι διὰ τε τὴν πίστιν τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων καὶ διὰ τὴν σπάνιν τοῦ Παρμενιδείου συγγράμματος.

R72. (bkz. B4) İskenderiyeli Klementos, *Kırkyama*, 5.15.5–16.1

Ancak Parmenides de şiirinde üstü kapalı olarak Umut'tan [*Elpis*] söz eder: "... " (D10). Çünkü umut eden, tıpkı inanan gibi, akledilirlere ve geleceğe aklıyla bakar. (Ayrıca bkz. R37)

R73. (A21) Simplikios, *Fizik Şerhi*, 144.25–28

Ukalalık etmeden, Parmenides'in şiirindeki *bir* varolana ilişkin dize-leri aktarmak isterim (çok bir şey değil zaten), hem söylediklerimin ikna ediciliğini arttırmak için, hem de Parmenides'in yazılarının [*syngrammatos*] nadirliğinden ötürü.

Sözlükçe-Dizin

- agenêtos: doğmamış** = D8, R5b, R13, R20, R21, R29, R30, R33, R34, R47, R53b
ainigmatôdês: esrarengiz = R5
aisthêsis: duyumsama = D52, R12, R15; **duyum** = D57, R8, R29, R39, R40, R45, R53b, R59; **duyu** = R8, R44
aisthêtos: duyulur = D11, D57, D62, R15, R16, R17, R31, R47, R52, R53b
aithêr: esîr = D11, D12, D18, D23
aitherios: semavi = D5, D8
akinêtos: hareketsiz = D8, D34, R5b, R11, R18, R22, R24, R28, R29, R30, R31, R36, R38, R44, R46, R47, R51
alêtheia: hakikat = D4, D6, D8, R8, R13, R14, R16, R17, R18, R19, R29, R44, R56b
brotoi: faniler = D4, D7, D8, R8
daimôn: tanrı/tanrıça = D4, D14b, D15a, R8, R55b
dianoia: akıl yürütme = R45, R51; **zihin** = D52, R8, R10b
dikê: adalet = D4, D15a, R55a, R55b
dikhotomia: dikotomi ya da ikiye bölünme = R65
disson: çift anlamlı = R50
dizêsis: tahkikat = D6, D7, D8
dokoun: görünürde <olan> = R16
doksa: kanı/sanı = D4, D8, D62, R8, R15, R16, R18, R29, R30, R39
doksaston: kanıya konu, aldatıcı = R15, R17, R53b
dynamis: güç = D13, D49, R38; **imkân** = R38
eidōs: tür = R42, R53b; **biçim** = R42
eikon: imge = R14
eikotologia: tahmin = R14
einai/emmenai: var olmak = ∞
eirênê: barış = R56b
elpis: umut = R72
entheos: tanrısal = R9
enthousiantes: tanrısal esine tabi = R9
eon/on: varolan = ∞
epistêmê: bilgi = R8, R14
epistêmonikos logos: bilimsel akıl = R8
epithymia: arzu = D17, R57
eros: sevgi = R57
esti: var, -dır = ∞
etêtymos: gerçek = D8
gê: toprak = D18, D55, R11, R12, R13, R18, R30, R54; **yeryüzü** = D11, D18, D32, D33a, D34, D35; **Dünya** = D33b, D39

genesis: oluş, köken, doğuş = ∞
genêton: türemiş = R14
gignesthai: oluşmak = D8, D40, R19, R20, R21, R47; **varlığa gelmek** = D8
gnômê: anlayış = D8
gnôsis: bilme = D52; **bilgi** = R8, R47
haplos: mutlak = R16, R17, R21
heimarmenê: hak/kader = R55a
hêlios: Güneş = D4, D9, D11, D12, D23, D25, D26, D28, D29, D40, R3, R8
hêmar: gün<düz> = D4
hodos: yol = P18, D4, D6, D7, D8, R8, R13, R71
hormê: itki = R8
hypokeimenon: taşıyıcı = R19, R20
hypostasis: varlık düzeyi = R16, R52
idea: tür = R53b
khôra: yer = R24
kosmos: düzen = D8, D9, D10, D33b, D62, R16, R33, R34, R34, R55a, R60
kourai: bakireler = D4, R8
logos: akıl, söz, ifade, argüman, akıl yürütme, iddia = ∞
mathêmata: öğretiler/bilimler = R69
noein: düşünmek = D6, D7, D8, R31; **akletmek** = D6, R31
noêma: düşünce = D8, D51
noêtos: düşünülür/akledilir = R5b, R14, R16, R17, R51, R52, R53b, R72
noos/nous: akıl = D10, D53a, D53b, R5b, R31, R72
nyks: gece = D4, D8, D13, D14b, D27, R18
nymphê: tanrıça = R10b
ollusthai: bozulmak = D8
oreksis: iştah = D58, R8
ousia: varlık = R47
pan: evren = ∞
paradeigma: ilk örnek = R14
peithous: ikna = D4, D8, R8
pelein: var/hâzır olmak = D7, D8
perigeia: çevre = D18
pezon: yavan = R2a, R4
phainomenon: görünüş = D9, R12, R13, R17
philia: dostluk = R56b
phronein: anlamak = D52, R61
phronêsis: anlayış = R47
physikos: doğaya ilişkin = R3a
physis: doğa = ∞
pistis: inanç = D4, D8, R8, R14, R39
piston: inanılır = D8
poiêtikon: şiirsel = R4; **fail** = D14a, R20
poioun: fail = R13, R30
pragma: nesne = R53b; **şeyin kendisi** = R44
presbytês: yaşlı/eski = P4a, R10b, R56a, R62
pronoia: <tanrısal> öngörü = R55a, R55b

pseudos: yanlış = R17, R28, R41, R48
psykhê: ruh = D53a, D53b, D54, D55, D56, D61, R5b, R8
rhêma: söz = R53b
selênê: Ay = D9, D11, D12, D18, D25, D27
stephanê: halka = D15a, D15b
sykophantês: çirkef, karşısındakinin ağızına laf koyan = R53b
syngrammatos: yazılar = R7, R31, R73
teleôtatos: mükemmel = R5
thea: tanrıça = D4
themis: hak = D4, D8
theôria: kuram = R8
zônê: kuşak = D37, D38, D39

FRAGMANLAR

Kişiliği, Doktrini, Alımlanması

PARMENİDES

Sokrates öncesi Yunan felsefesinin, hatta bütün Batı metafiziğinin en önemli filozoflarından biri olan ve hakikat-sanı, varlık-hiçlik ve birlik-çokluk gibi ayrımların da babası kabul edilen Elealı Parmenides'ten kalanlar Türkçede ilk kez tek bir kitapta toplanıyor: hem kişiliği, hem doktrini, hem de alımlanması. Üstelik bu eser, iklim kuşakları, dünyanın şekli gibi başka konularda da Parmenides'in Batı düşüncesindeki öncülerden biri olduğunu gösteriyor.

ISBN : 978-605-9460-95-8

17 ₺ (K.D.V.'den muafır)

pinhanyayincilik.com

/pinhanyayincilik

/pinhankitap